

KORIŠTENJE VODNIH SNAGA

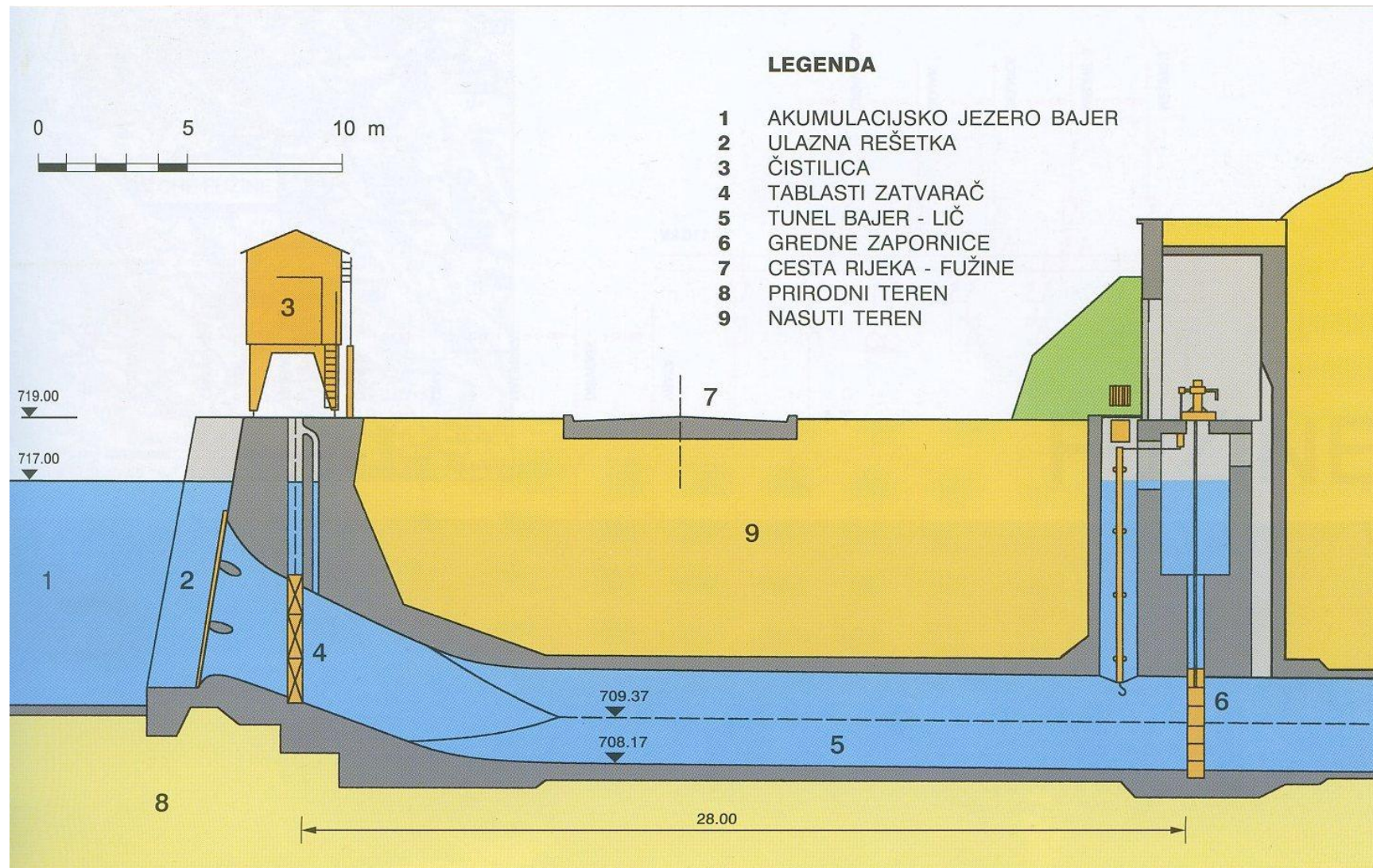

ULAZNI UREĐAJI

Glavne grupe građevina HE

- ZAHVAT
- DERIVACIJA
  - KANAL, TUNEL, CJEVOVOD
  - TALOŽNICA
  - UREĐAJI ZA REGULIRANJE ULAZA VODE
- ČVOR OBJEKTA HE
  - STROJARNICA
  - TLAČNA CIJEV
  - VODNA KOMORA
  - PRELJEV, TEMELJNI ISPUST, SLAPIŠTE

Ulazni uređaji

- Zahtjevi koji se postavljaju pred ove objekte:
  - FUNKCIONALNOST
  - SIGURNOST U EKSPLOATACIJI

- Hidromehanička oprema ovisna o:
  - TIPU GRAĐEVINE
  - KARAKTERISTIKAMA HIDROTEHNIČKE GRAĐEVINE

Ulazni uređaji

- Sa hidrauličkog stajališta ulazne građevine su **SLOŽENI OBJEKTI**
  - Raspored brzina u simetričnom i asimetričnom 3-dim tečenju
  - Promjena geometrije prijelaznih dionica
  - Utjecaj promjene otpora proticajne površine
    - Raspored brzina
    - Promjena tlakova
    - Gubitak tlaka na
      - Rešetkama
      - Zatvaračima
      - Ustavama
      - Taložnicama

Dopuštena brzina vode na rešetki

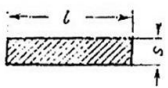
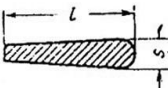
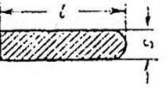

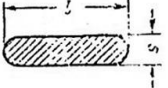

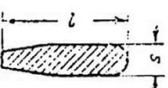
- Površina svijetlog otvora rešetke $A_{reš} = \frac{Q}{v_{reš}}$

Položaj ulazne građevine	$v_{reš}$ [m/s]
Mala uronjenost	1,0-1,2
Srednja uronjenost	0,8-1,0
Duboka uronjenost	0,3-0,4

Gubici na rešetki

□ Gubitak tlaka na rešetki:
$$\Delta h_{reš} = \zeta_{reš} \frac{v_{reš}^2}{2g}$$

$\zeta_{reš} =$ f(koef. oblika šipke rešetke, β_ϕ
 slobodna proticajna površina rešetke
 površina rešetke
 kut nagiba rešetke u smjeru toka vode)

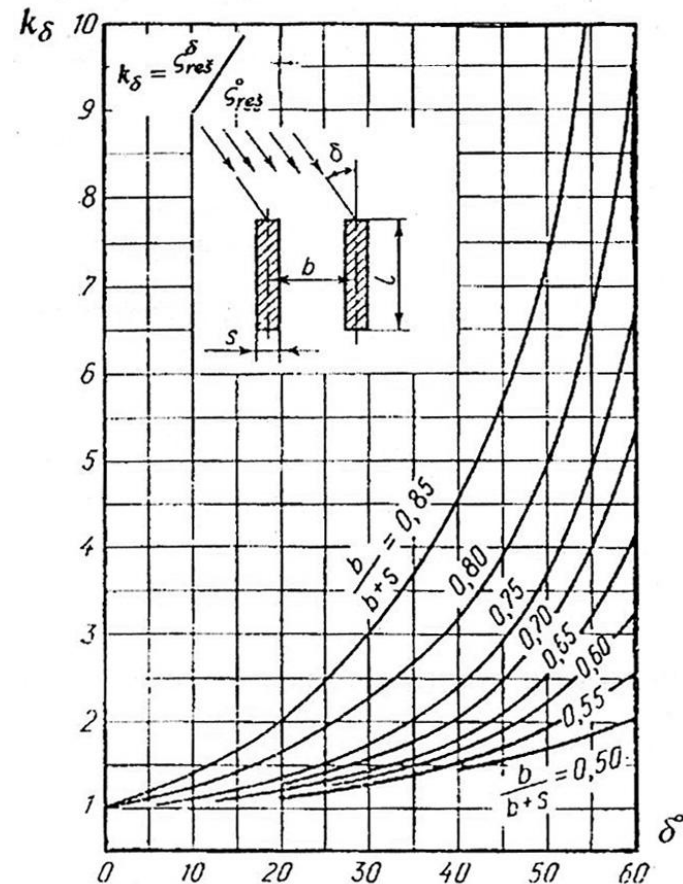
Oblik šipke	β_ϕ	Oblik šipke	β_ϕ
	0,504		0,18
	0,37		0,15
	0,32		0,26
	0,21		

Gubici na rešetki

□ Gubitak tlaka na rešetki: $\Delta h_{reš} = \zeta_{reš} \frac{v_{reš}^2}{2g}$

Ako su šipke rešetke postavljene pod kutom δ u odnosu na tok vode:

$$\zeta_{reš}^{\delta} = \zeta_{reš} \cdot k_{\delta}$$

Ulazni uređaji

- Prema uvjetima tečenja razlikuju se 3 grupe ulaznih građevina:
  - Ulazne građevine na derivacijama pod tlakom
  - Ulazne građevine na derivacijama sa slobodnim vodnim licem
  - Ulazne građevine u akumulacijama za potrebe vodoprivrede i vodoopskrbe.

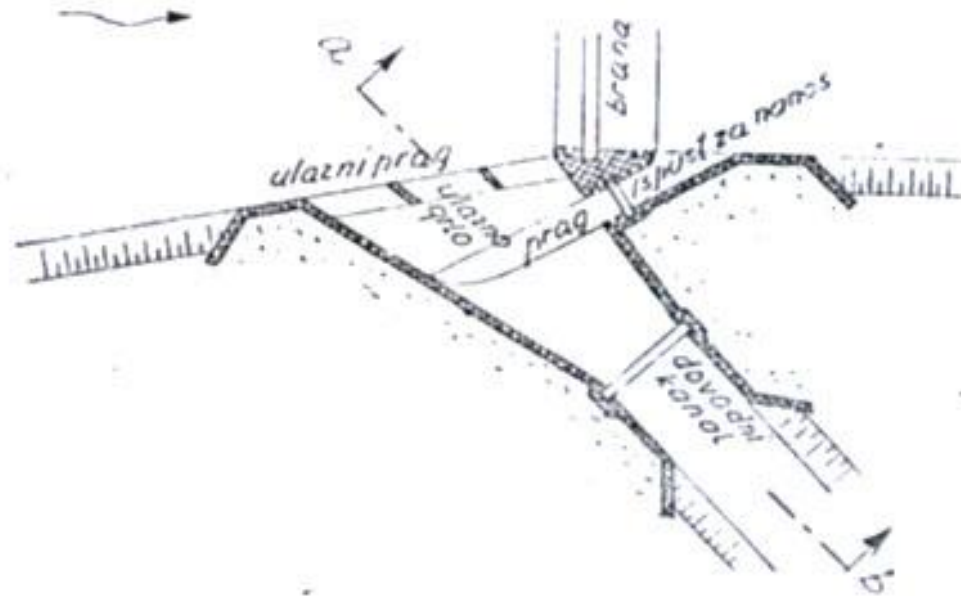
Ulazni uređaji

- Prema konstrukciji i hidromehaničkoj opremi ulazne građevine dijele se na:
  - Ulazne građevine za riječne protočne niskotlačne hidroelektrane
  - Ulazne građevine za pribranske hidroelektrane
  - Ulazne građevine za derivacijske hidroelektrane.

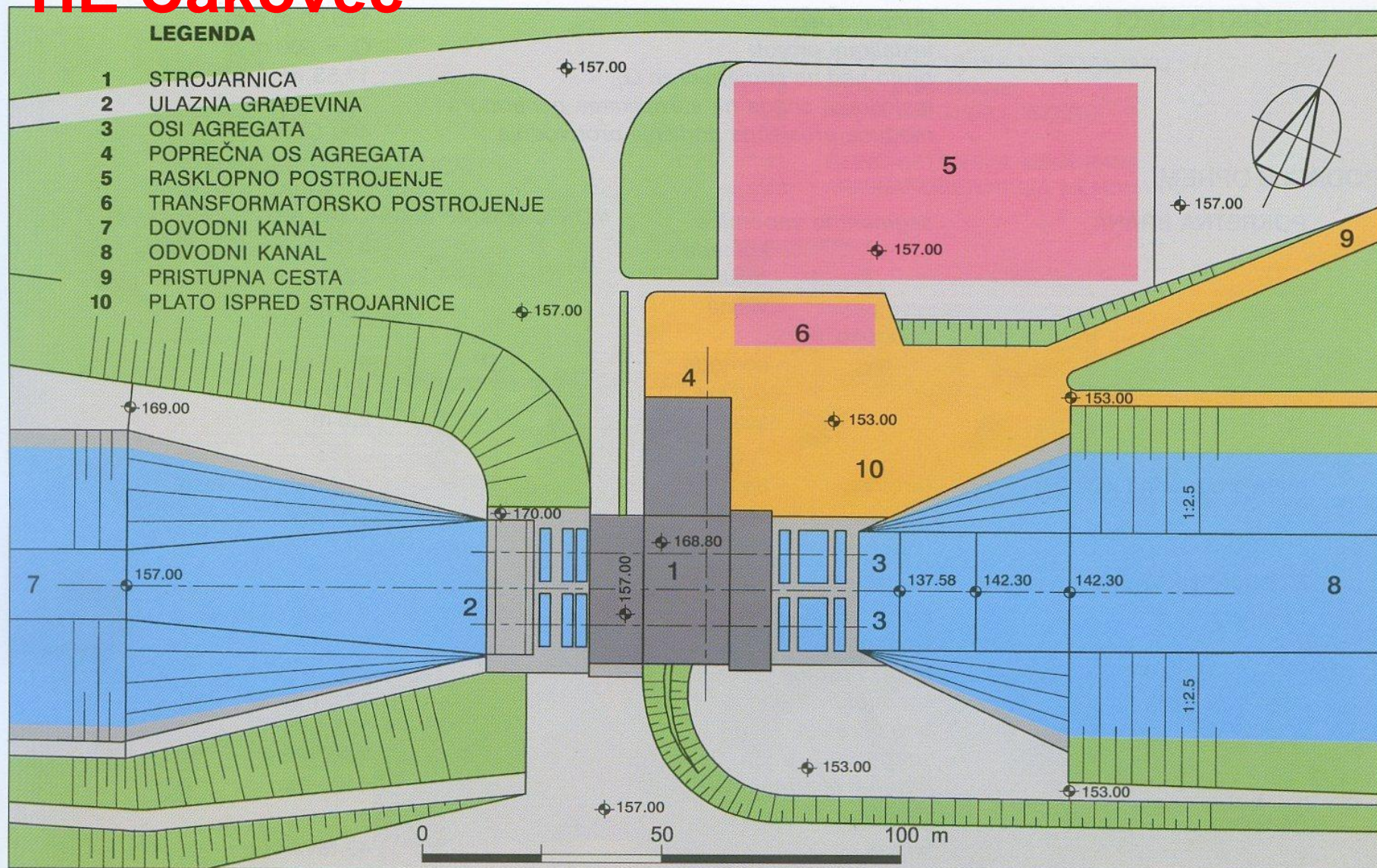
Posebna kategorija – CRPNA POSTROJENJA

Ulazne građevine za riječne niskotlačne HE

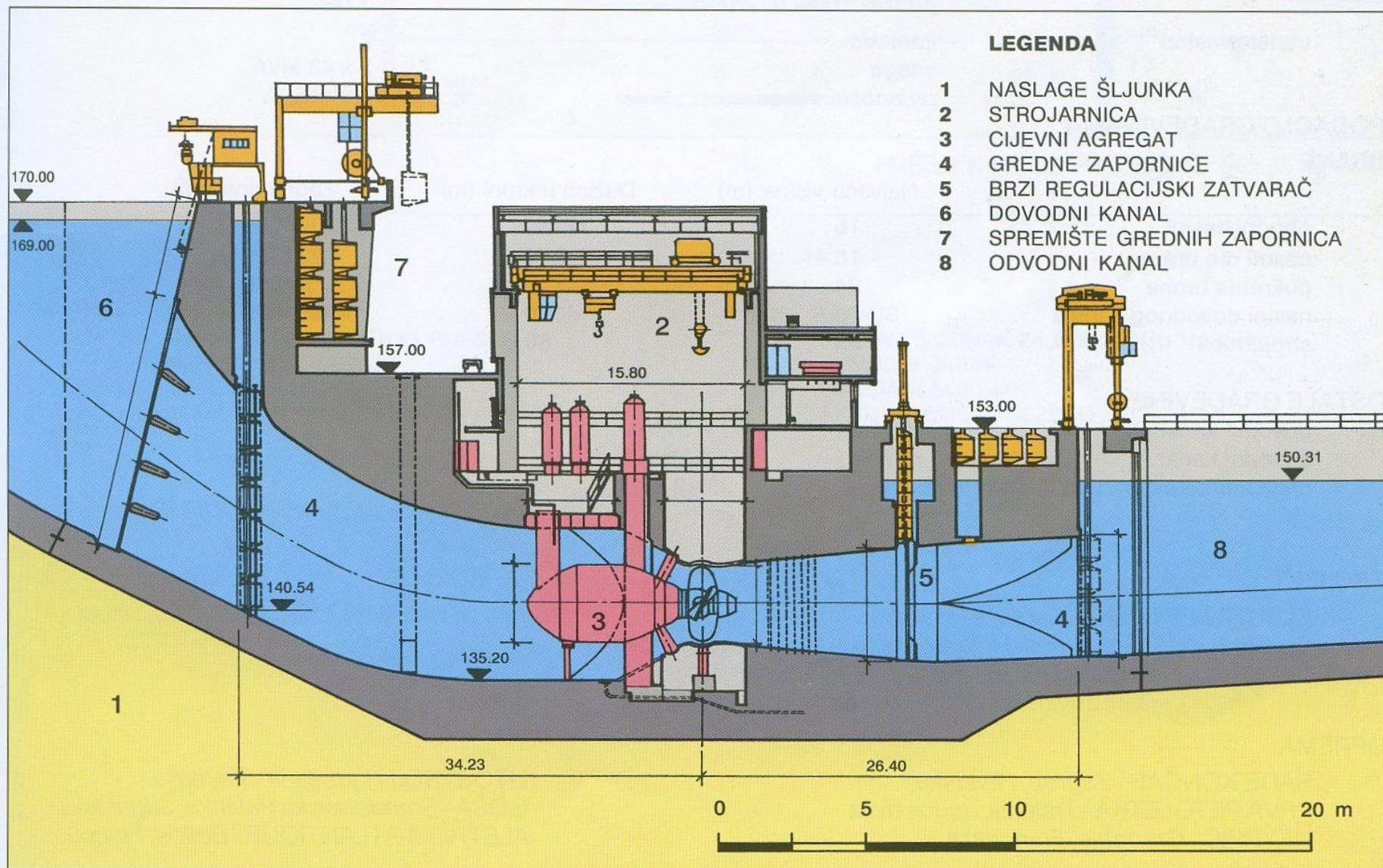

Ulazne građevine za riječne protočne HE

HE Čakovec

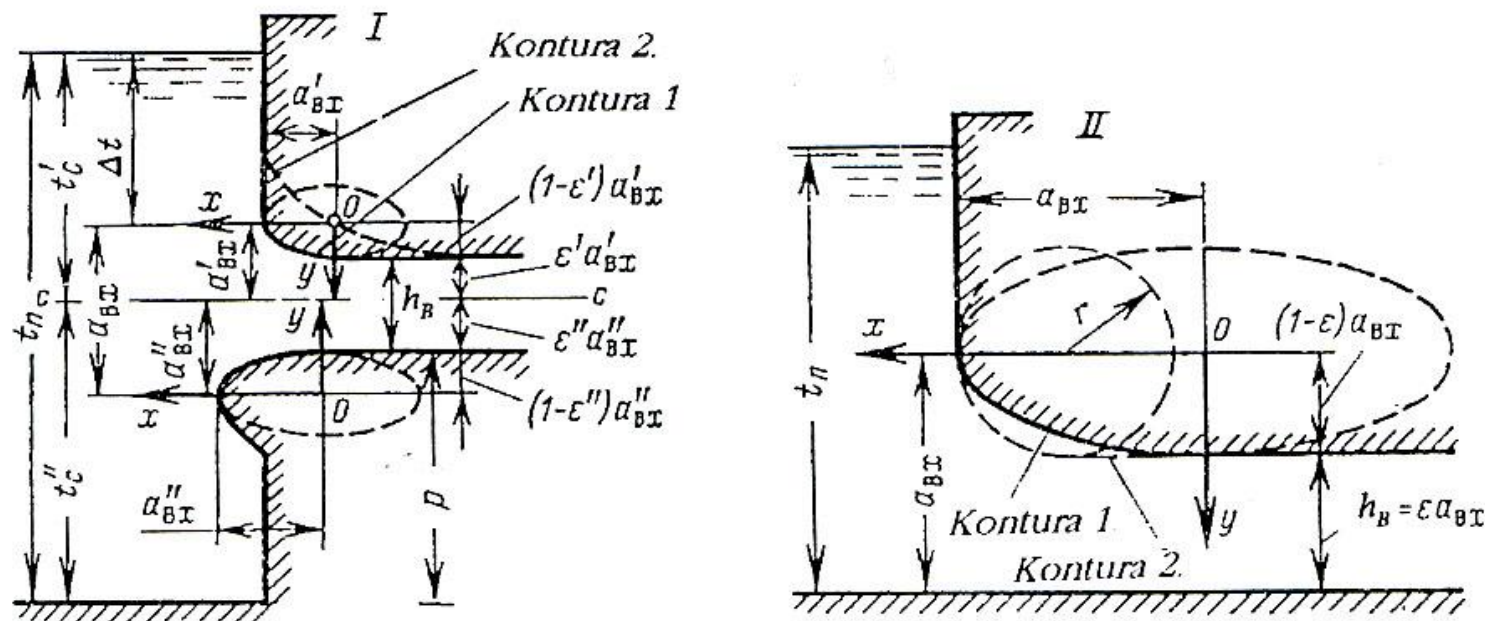

HE Čakovec

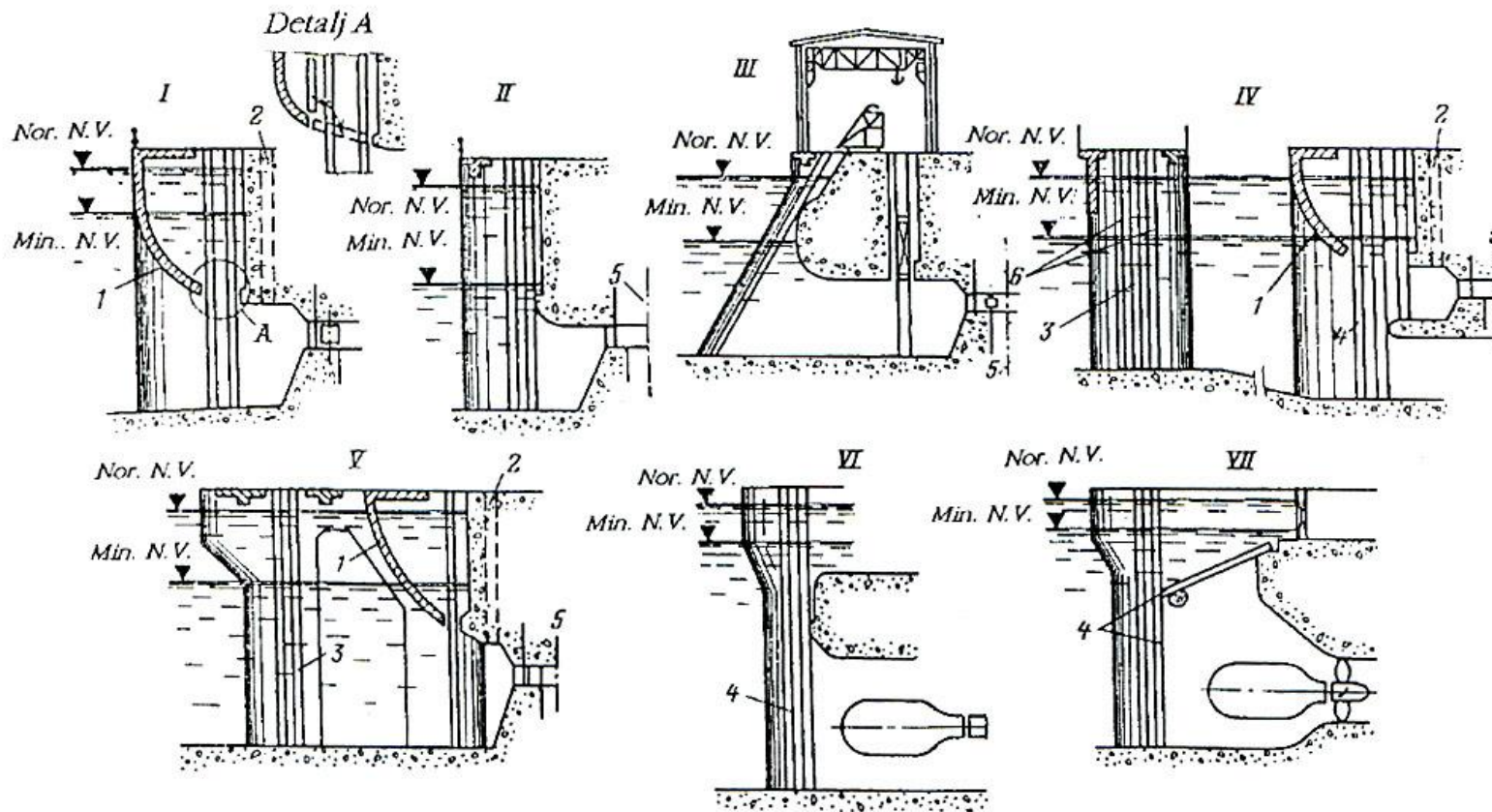
POPREČNI PRESJEK STROJARNICE

Ulazne građevine za riječne protočne HE

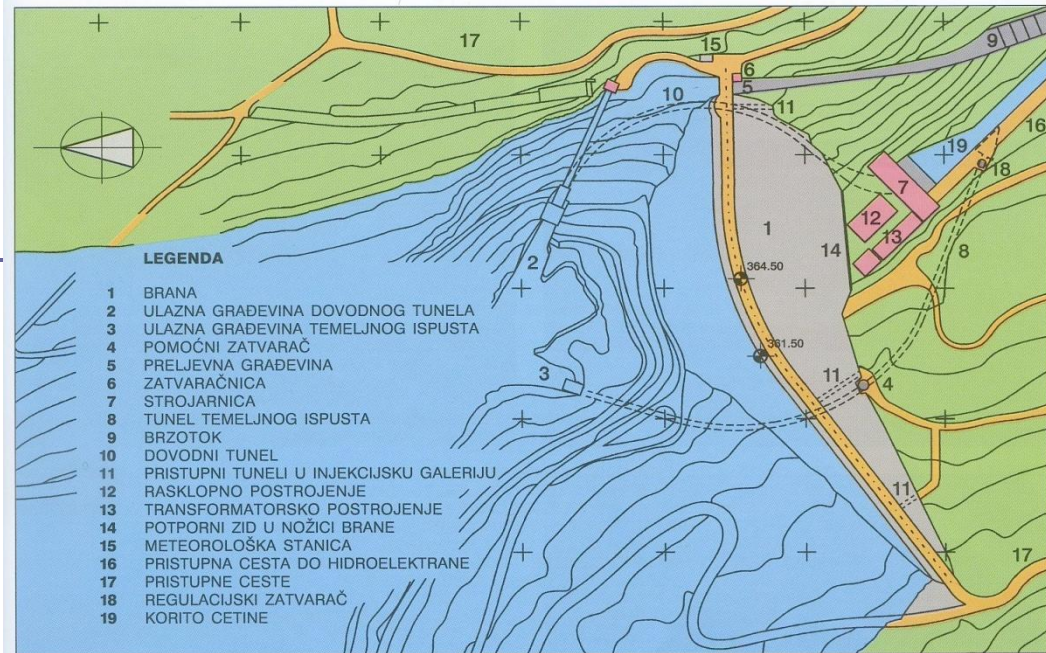
Slika 5.1.7. Dva tipa ulaznih građevina - modeli I. i II., laboratorijska ispitivanja

Ulazne građevine za riječne protočne HE

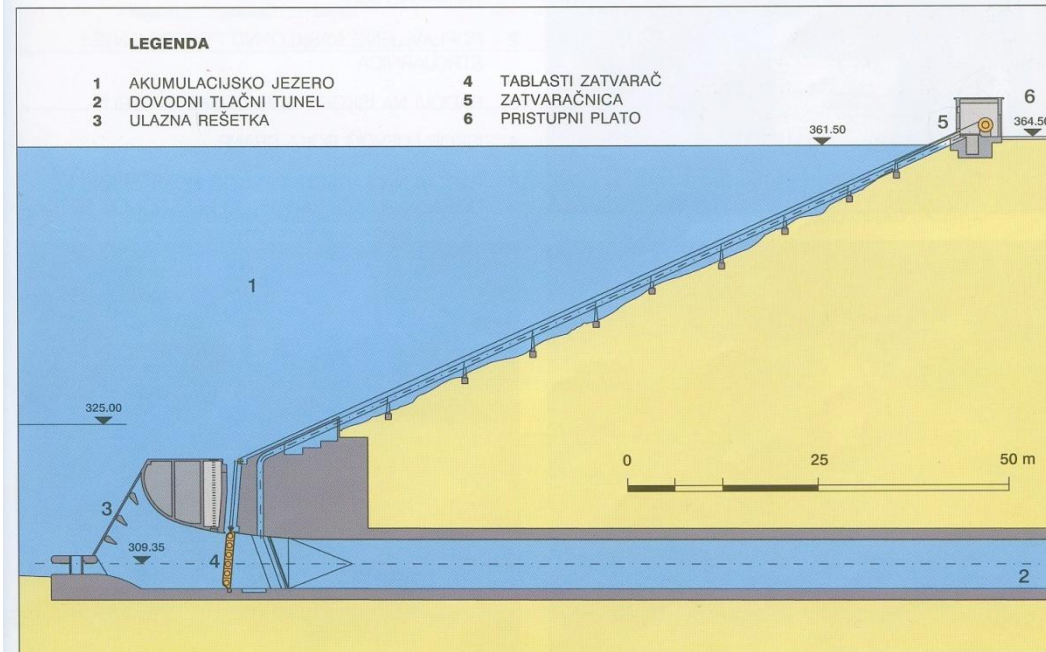

Slika 5.1.11. Ulazne građevine niskotlačnih riječnih protočnih hidroelektrana, shema

Ulazne građevine za pribranske HE

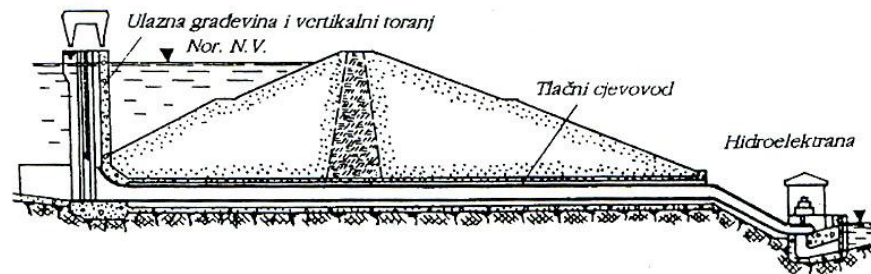
SITUACIJA BRANE I ČVORA STROJARNICE

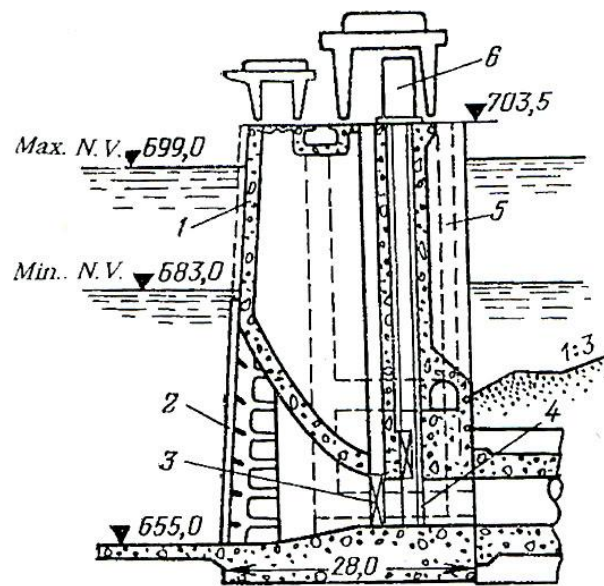
ULAZNA GRAĐEVINA DOVODNOG TUNELA

Ulazne građevine za pribranske HE

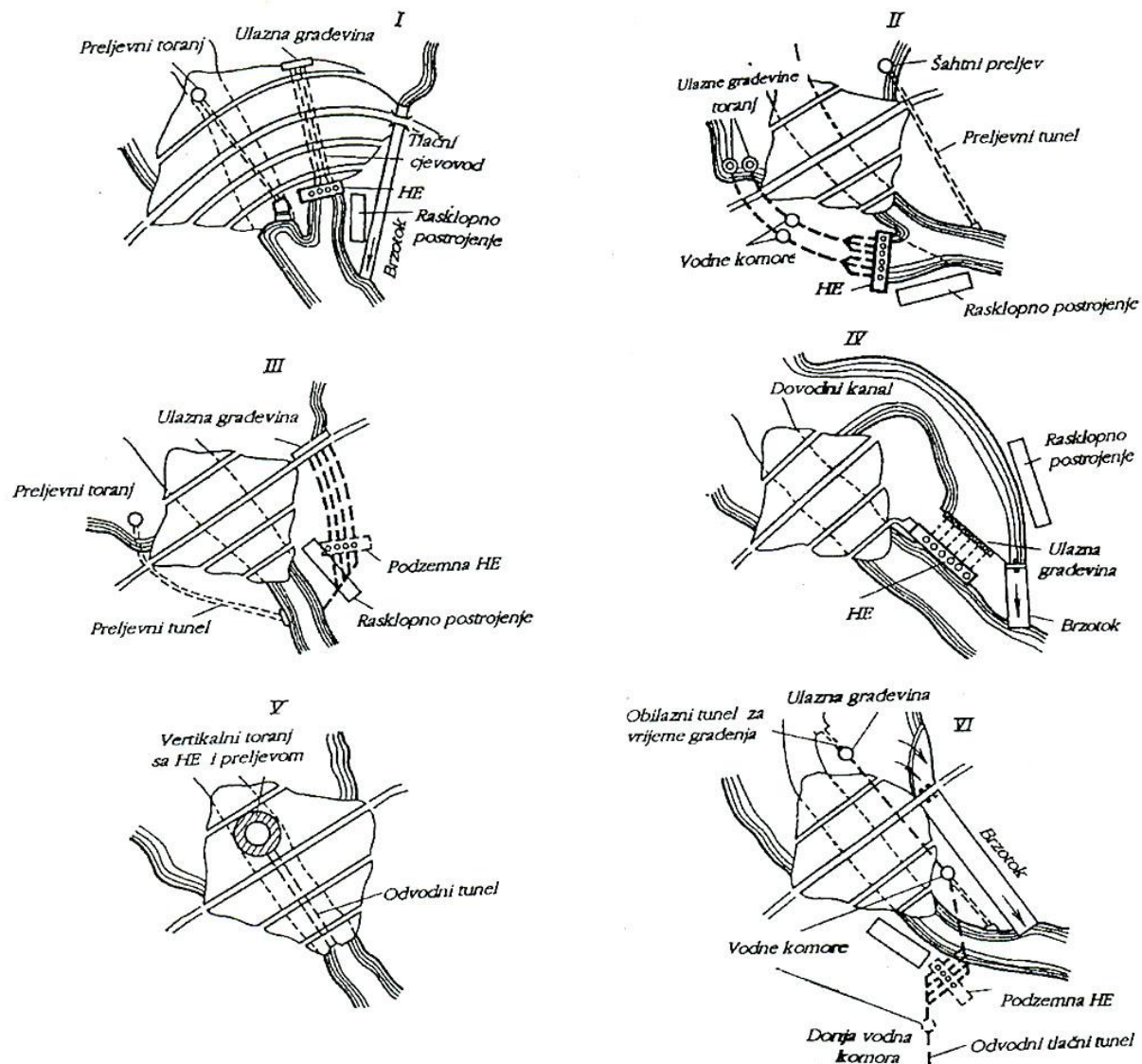

Slika 5.1.20. Nasuta brana, vertikalni toranj, ulazna građevina, tlačni cjevovod i hidroelektrana

Slika 5.1.21. Toranj pravokutnog presjeka uz uzvodni rub nasute brane
1. uzvodni zid tornja, 2. rešetka, 3. remontni pločasti zatvarač,
4. brzi sigurnosni pločasti zatvarač, 6. uljni servomotor

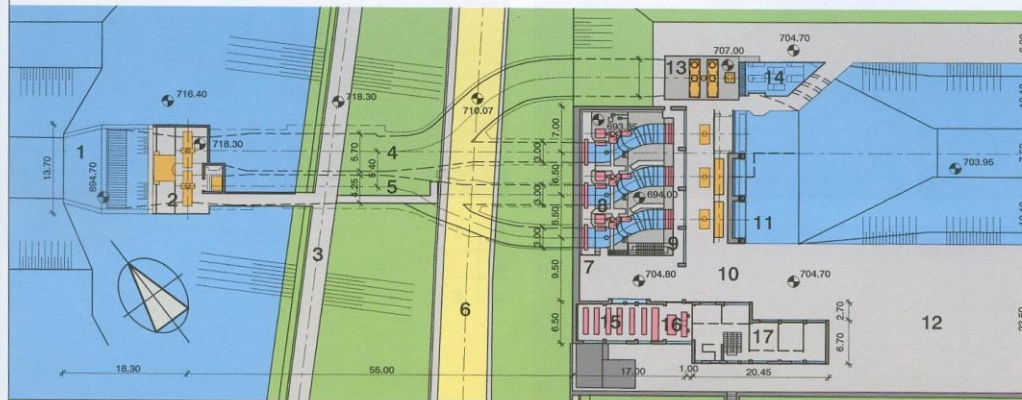
Ulazne građevine za pribranske HE

Slika 5.1.23. Zahvati vode i ulazne građevine uz nasute brane, shema

LEGENDA

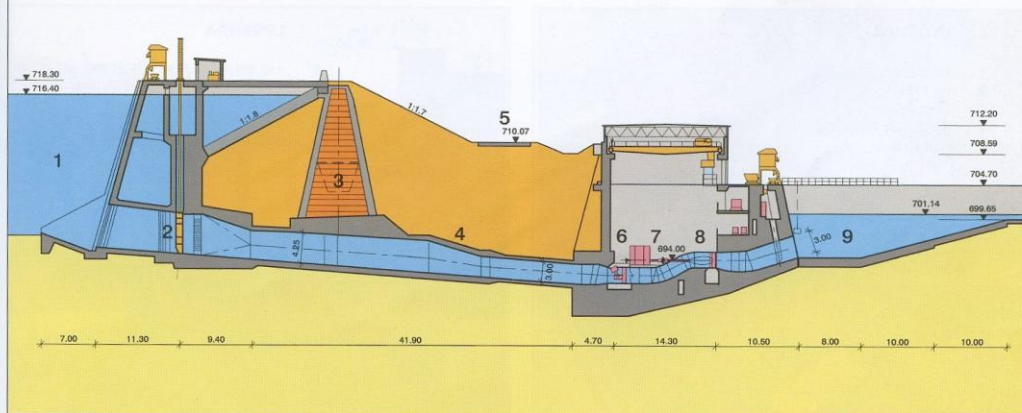
1	ULAZNA GRAĐEVINA IZ AKUMULACIJSKOG JEZERA	10	MONTAŽNI PROSTOR
2	TABLASTI ZATVARAČ	11	ULAZNA GRAĐEVINA IZ REVERZIBILNOG KANALA
3	BRANA PODGRADINA	12	TRANSPORTNA CESTA
4	BETONSKI CJEVOVOD ZA AGREGAT III I OBLAZNI ISPUST	13	REGULACIJSKI TABLASTI ZATVARAČ
5	BETONSKI CJEVOVOD ZA AGREGAT I i II	14	SLAPIŠTE (ULAZNI UREĐAJ) NA STRANI REVERZIBILNOG KANALA
6	CESTA SPLIT - LIVNO	15	PROSTORIJA S RELEJIMA
7	LEPTIRASTI ZATVARAČ	16	KOMANDNA PROSTORIJA
8	MOTOR - GENERATOR	17	UPRAVA POGONA
9	CRPKA - TURBINA		

TLOCRT CRPNE STANICE BUŠKO BLATO

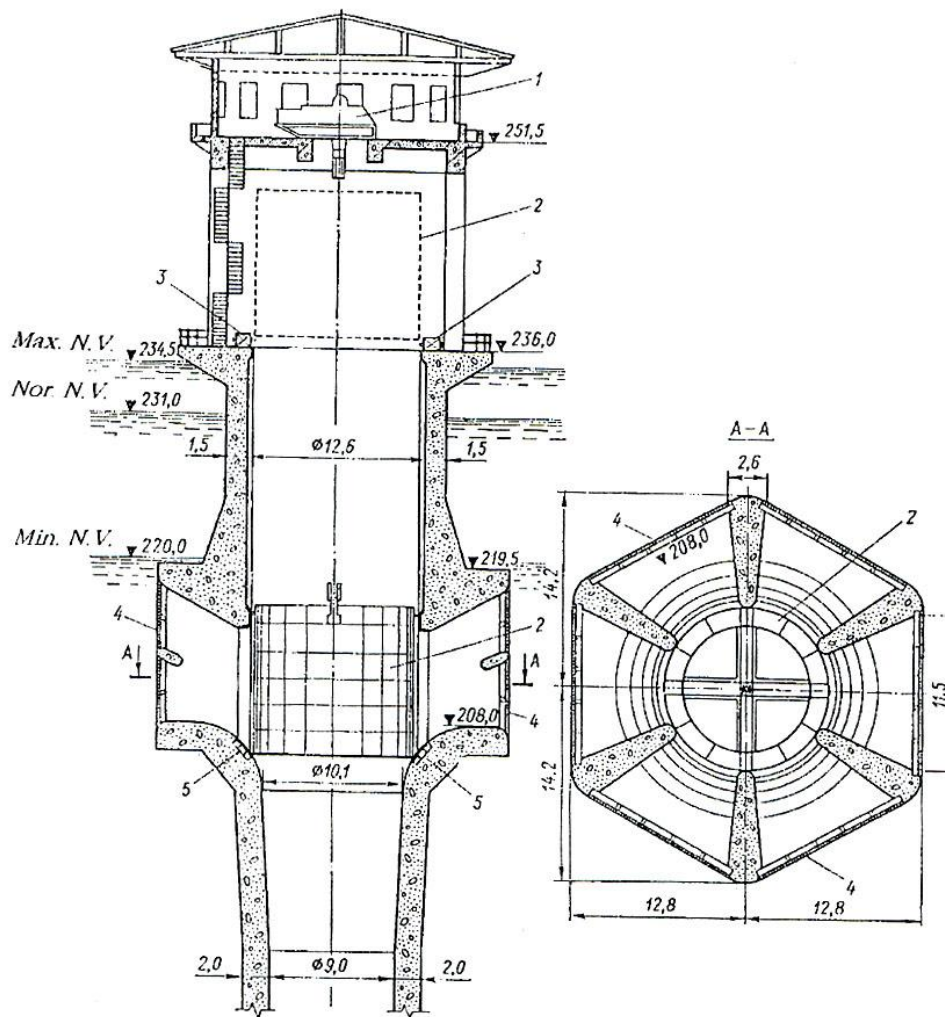
LEGENDA

1	ULAZNA GRAĐEVINA IZ AKUMULACIJSKOG JEZERA	6	LEPTIRASTI ZATVARAČ
2	TABLASTI ZATVARAČ	7	MOTOR - GENERATOR
3	BRANA PODGRADINA	8	CRPKA - TURBINA
4	BETONSKI CJEVOVOD ZA AGREGAT I i II	9	ULAZNA GRAĐEVINA IZ REVERZIBILNOG KANALA
5	CESTA SPLIT - LIVNO		

UZDUŽNI PRESJEK CRPNE STANICE BUŠKO BLATO

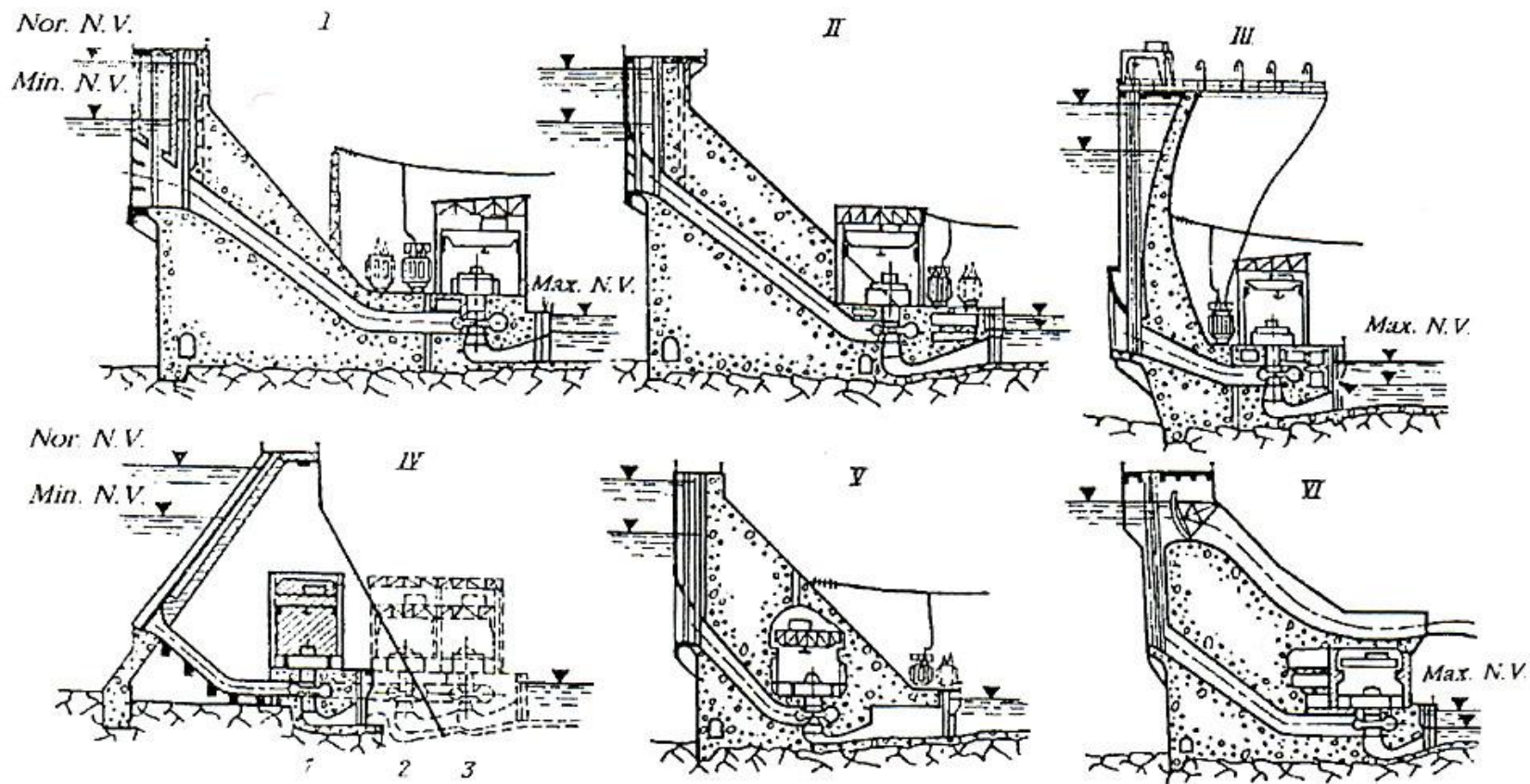
Ulazne građevine za pribranske HE

Slika 5.1. 39. Zahvat vode i ulazna građevina u tornju

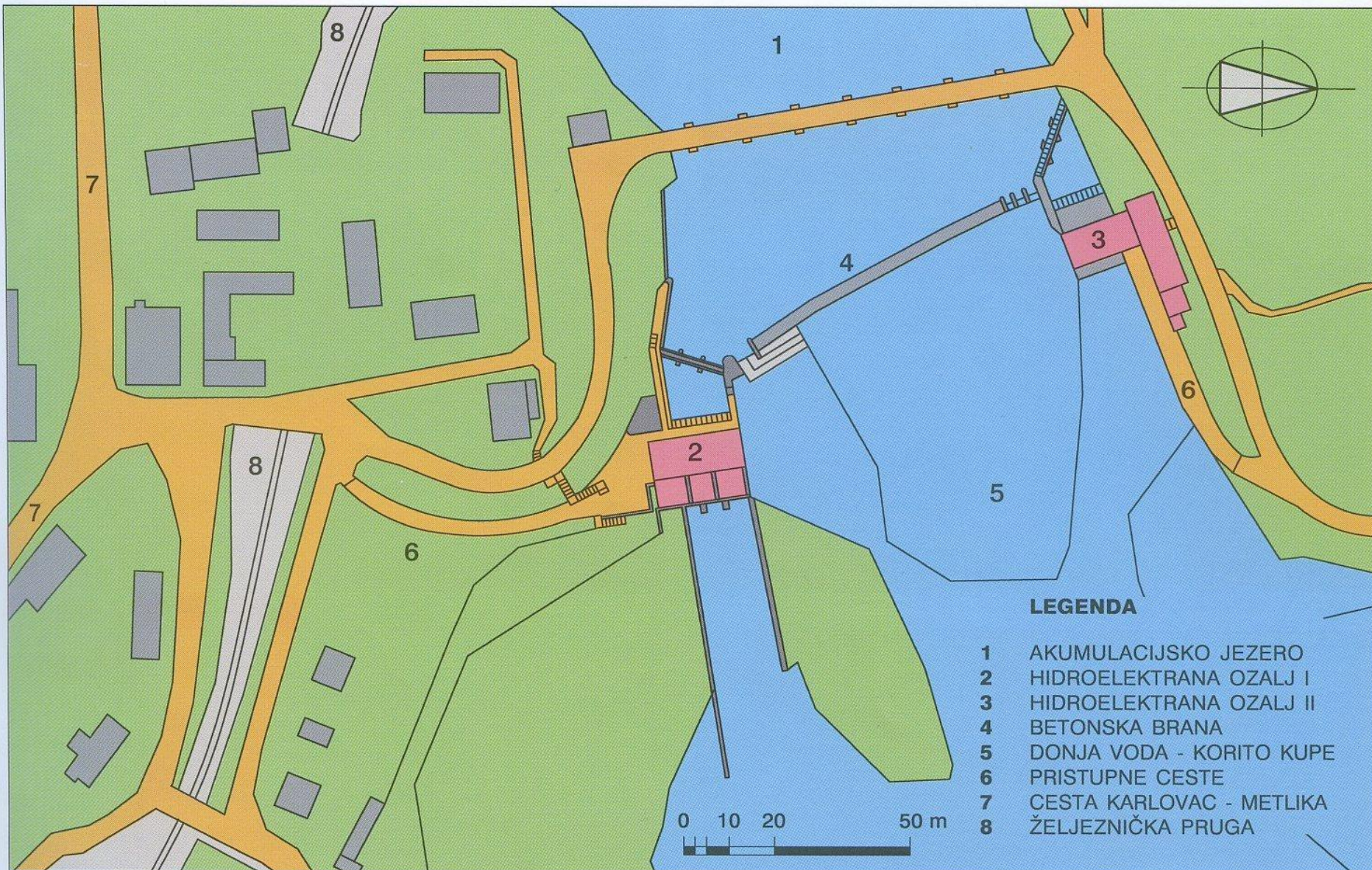
1. mehanizam za rukovanje cilindričnim zatvaračem - 2000 kN,
2. cilindrični zatvarač,
3. ležaji zatvarača u tijeku remonta,
4. vertikalna rešetka,
5. prstenasti prag zatvarača

Ulazne građevine za pribranske HE

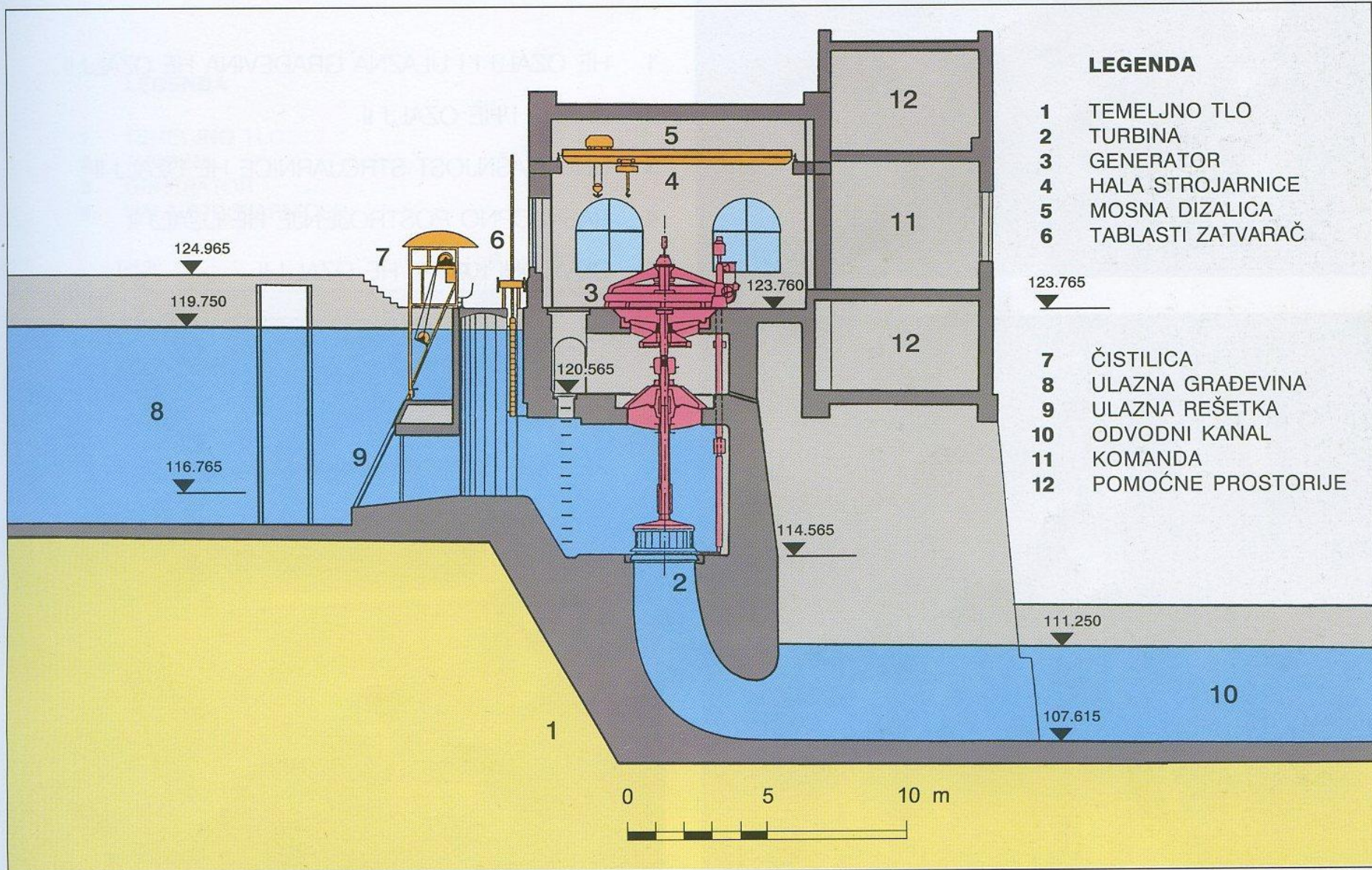

Slika 5.1.35. Pribranska postrojenja s betonskim branama i ulazne građevine

HE Ozalj

HE Ozalj

UZDUŽNI PRESJEK HE OZALJ I

HE Ozalj

LEGENDA

- 1 TEMELJNO TLO
- 2 TURBINA
- 3 GENERATOR
- 4 HALA STROJARNICE

- 5 MOSNA DIZALICA
- 6 TABLASTI ZATVARAČ
- 7 ČISTILICA
- 8 ULAZNA GRAĐEVINA
- 9 ULAZNA REŠETKA
- 10 IZLAZNA GRAĐEVINA

124.00

119.75

8

116.75

9

116.25

1

0

5

10 m

7

6

5

4

120.40

116.50

2

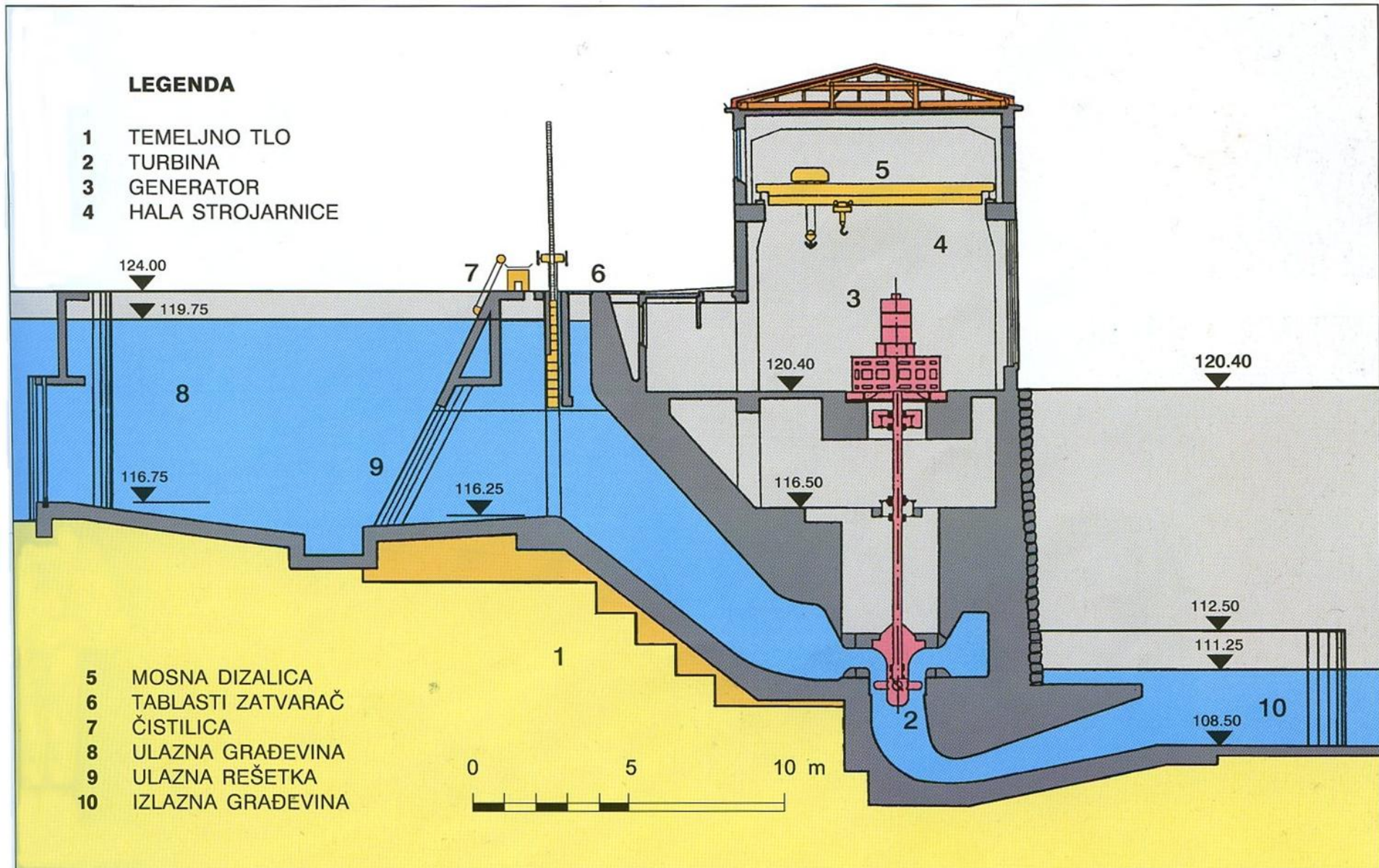
120.40

112.50

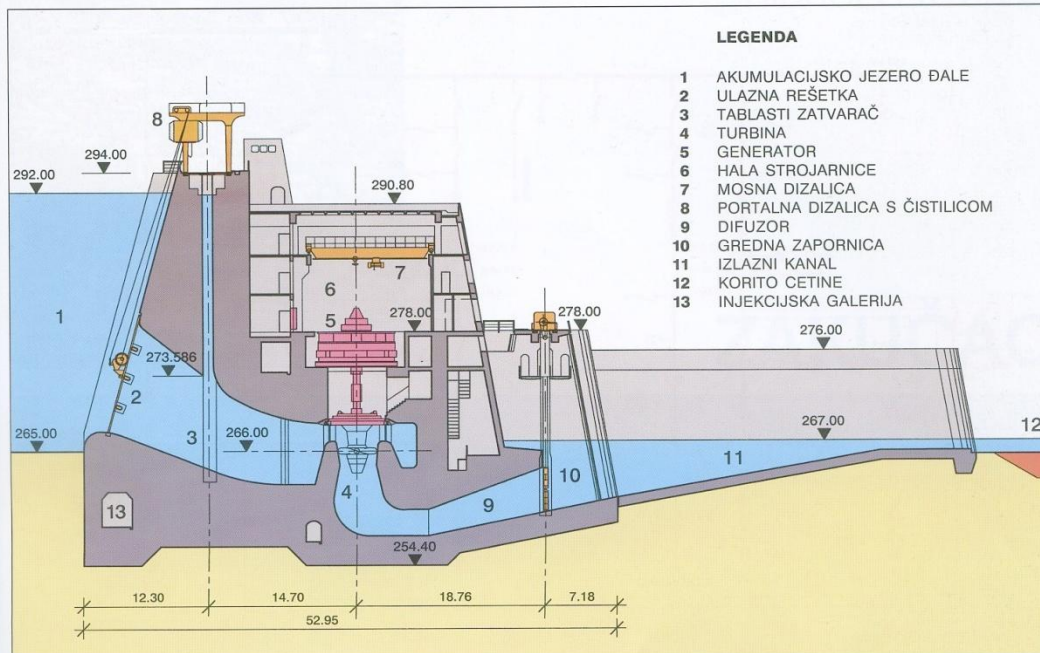
111.25

108.50

10

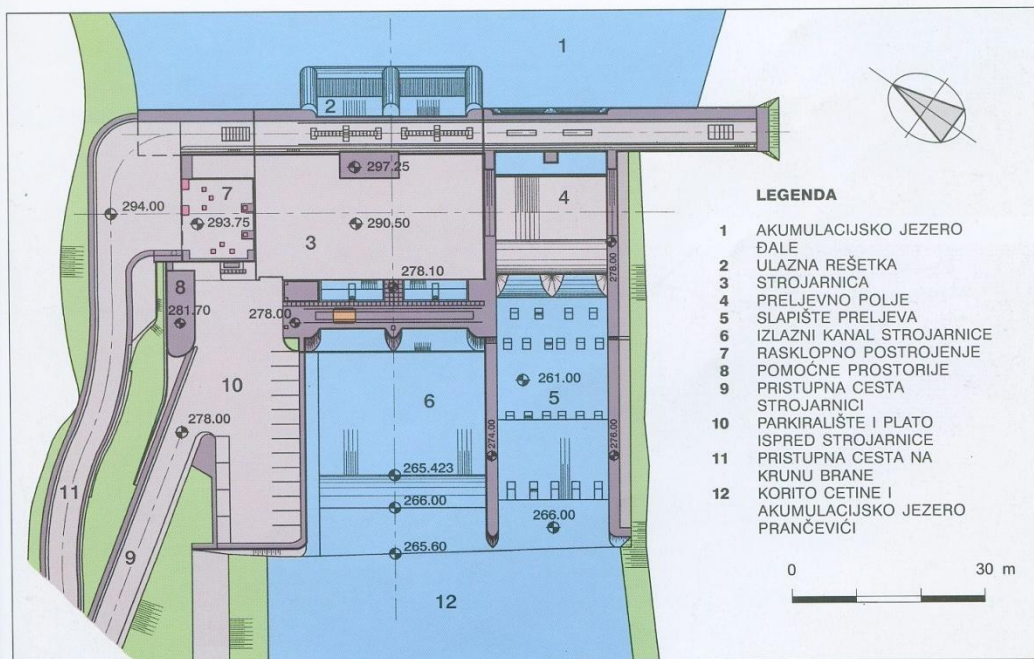

LEGENDA

- 1 AKUMULACIJSKO JEZERO ĐALE
- 2 ULAZNA REŠETKA
- 3 TABLASTI ZATVARAČ
- 4 TURBINA
- 5 GENERATOR
- 6 HALA STROJARNICE
- 7 MOSNA DIZALICA
- 8 PORTALNA DIZALICA S ČISTILICOM
- 9 DIFUZOR
- 10 GREDNA ZAPORNICA
- 11 IZLAZNI KANAL
- 12 KORITO CETINE
- 13 INJEKCIJSKA GALERIJA

POPREČNI PRESJEK STROJARNICE

LEGENDA

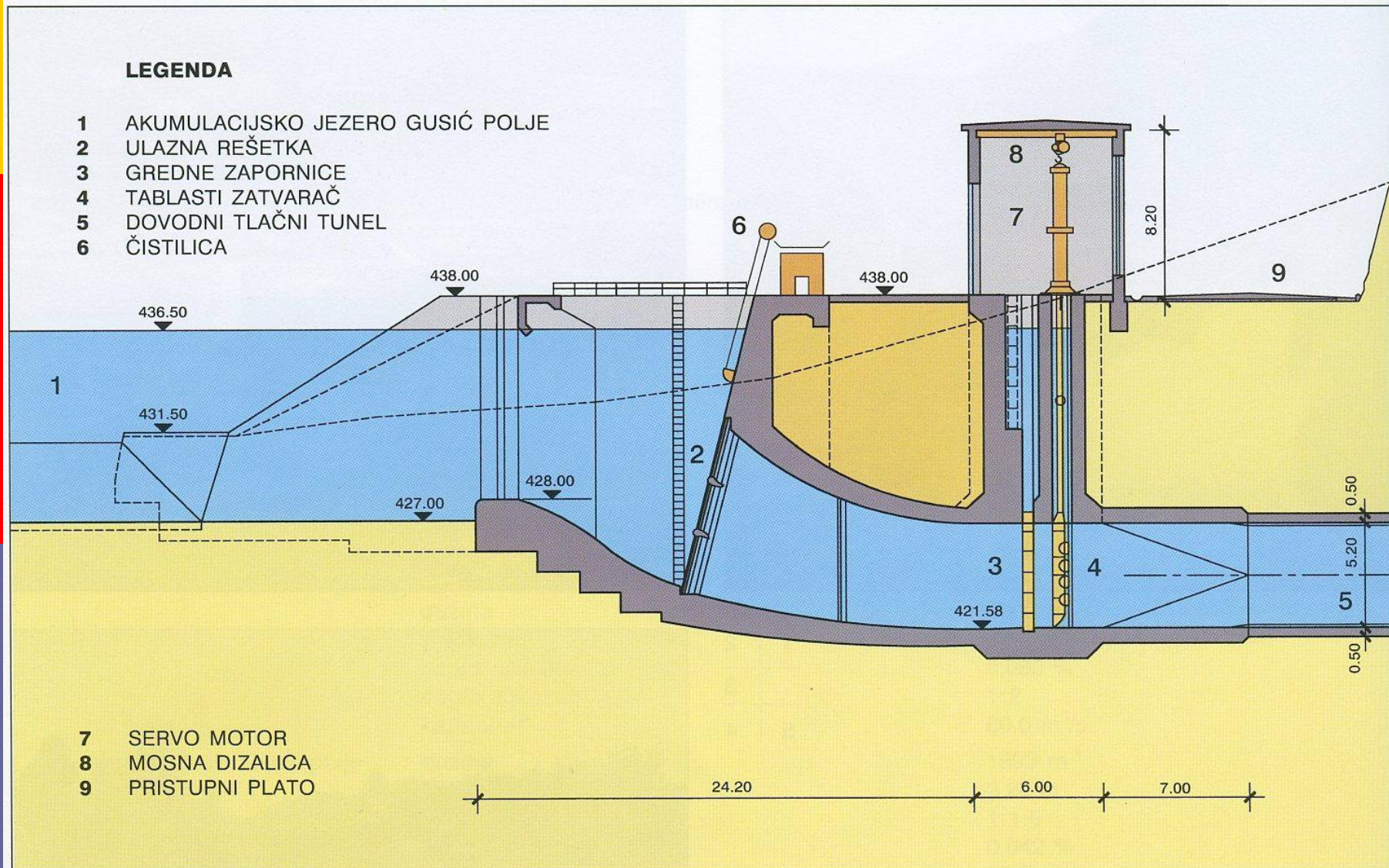
- 1 AKUMULACIJSKO JEZERO ĐALE
- 2 ULAZNA REŠETKA
- 3 STROJARNICA
- 4 PRELJEVNO POLJE
- 5 SLAPIŠTE PRELJEVA
- 6 IZLAZNI KANAL STROJARNICE
- 7 RASKLOPNO POSTROJENJE
- 8 POMOĆNE PROSTORIJE
- 9 PRISTUPNA CESTA STROJARNICI
- 10 PARKIRALIŠTE I PLATO ISPRED STROJARNICE
- 11 PRISTUPNA CESTA NA KRUNU BRANE
- 12 KORITO CETINE I AKUMULACIJSKO JEZERO PRANČEVIĆI

TLOCRT ELEKTRANE

Ulazne građevine na tlačnim derivacijama

126

HIDROELEKTRANA SENJ

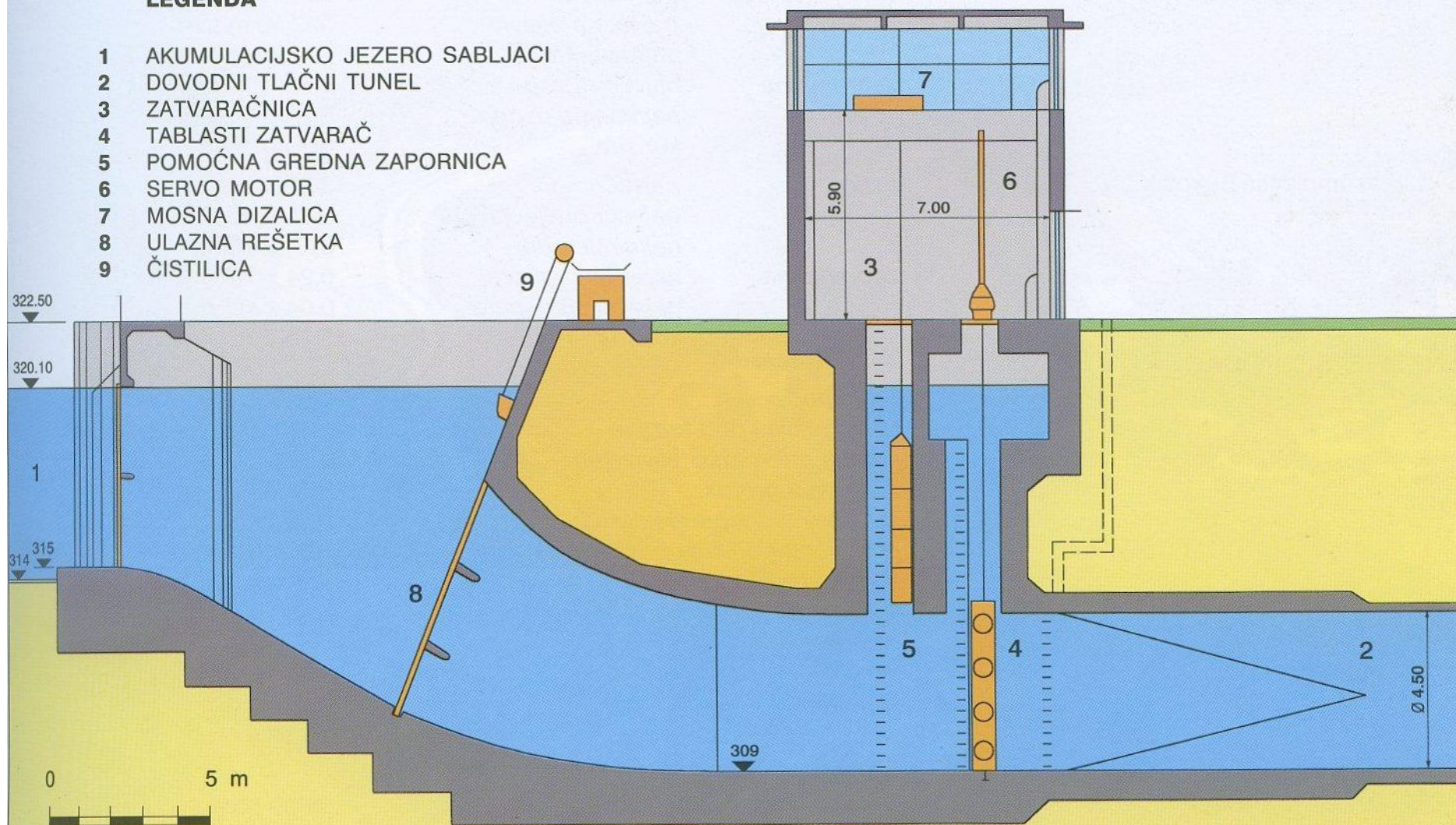

ULAZNA GRAĐEVINA GUSIĆ POLJE

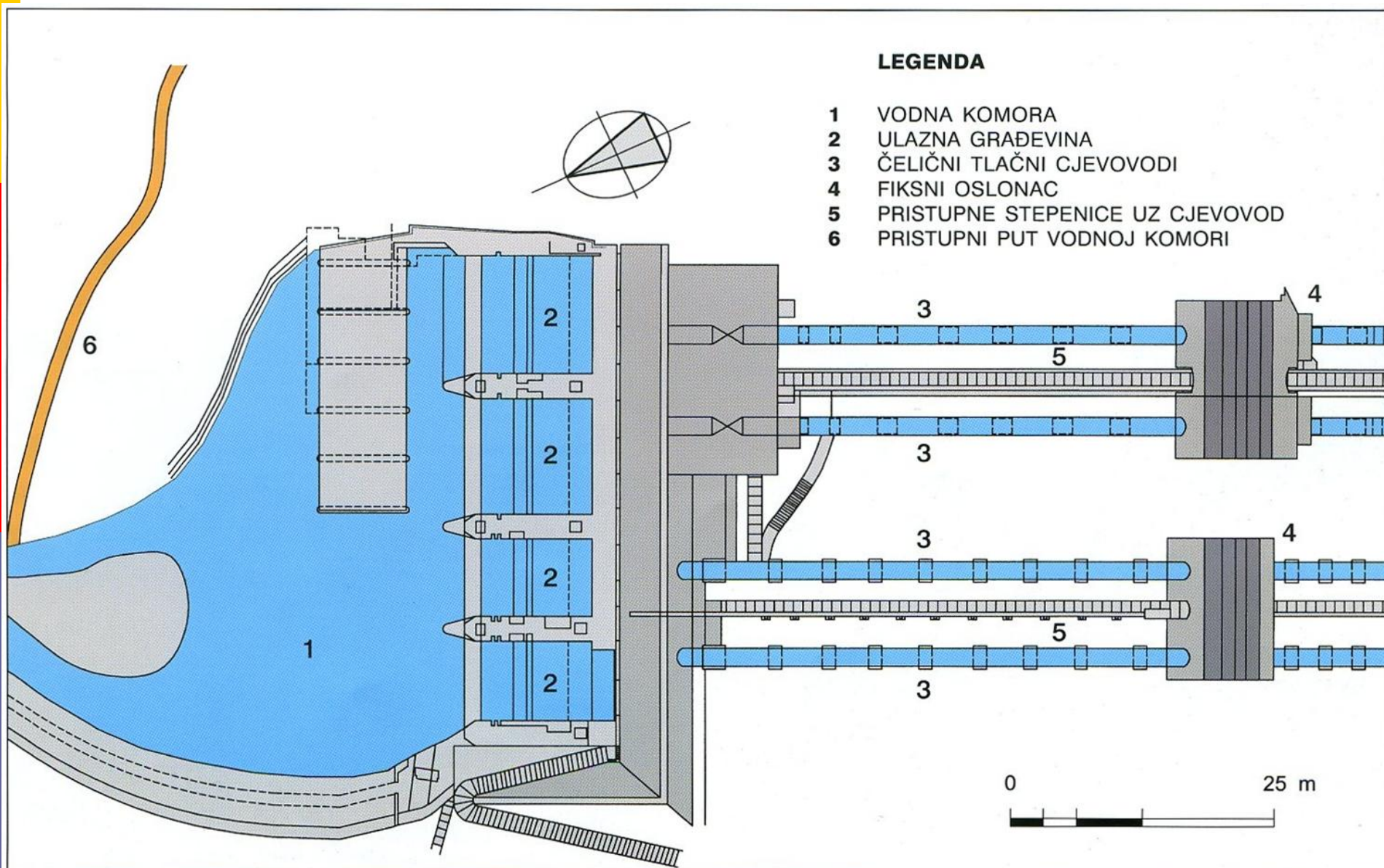
HE Gojak – brana Sabljaci

LEGENDA

- 1 AKUMULACIJSKO JEZERO SABLJACI
- 2 DOVODNI TLAČNI TUNEL
- 3 ZATVARAČNICA
- 4 TABLASTI ZATVARAČ
- 5 POMOĆNA GREDNA ZAPORNICA
- 6 SERVO MOTOR
- 7 MOSNA DIZALICA
- 8 ULAZNA REŠETKA
- 9 ČISTILICA

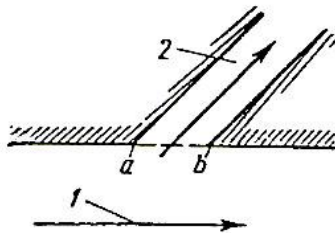

HE Kraljevac

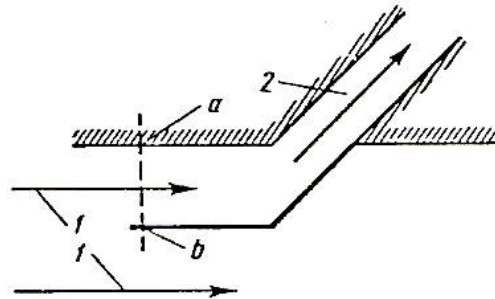

Ulazne građevine na derivacijama sa slobodnim vodnim licem

Bočni zahvat

Čeoni zahvat

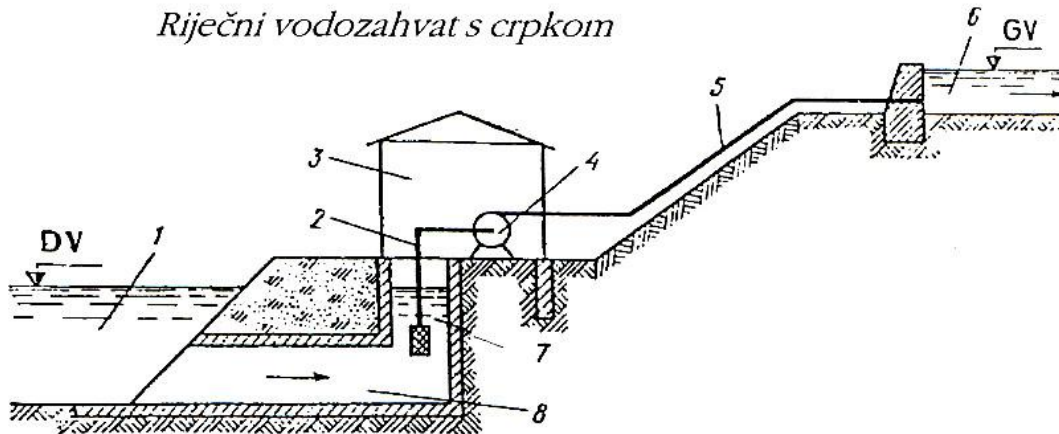

a - b, presjek u kome se zahvaća voda

1. rijeka
2. kanal

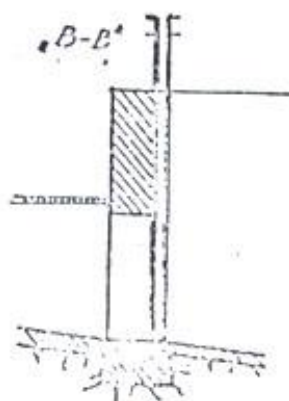
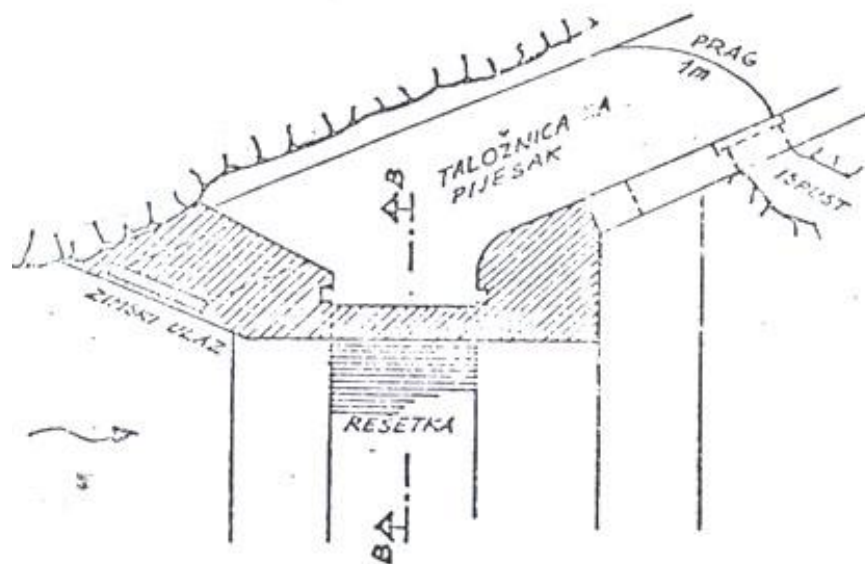
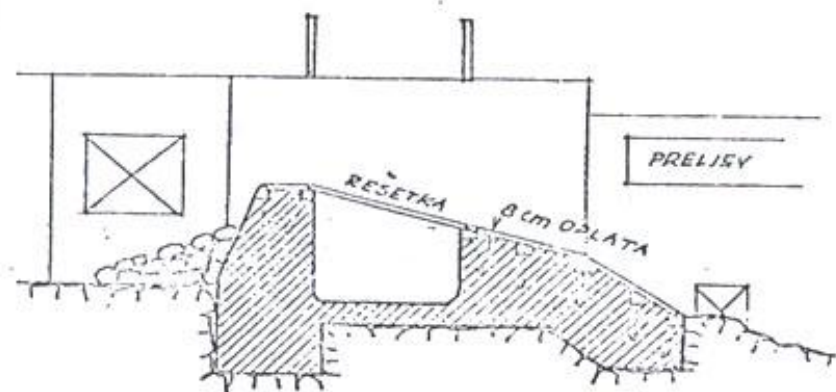
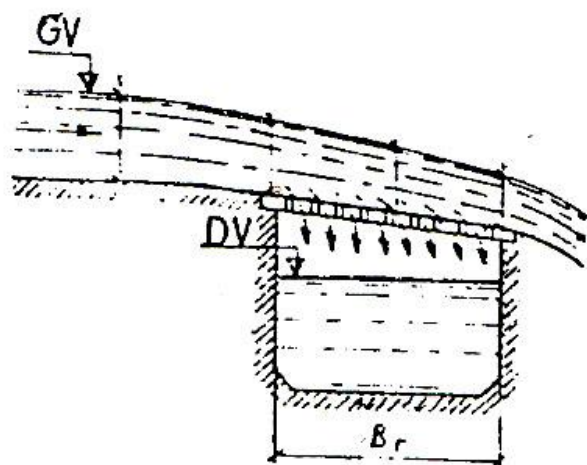
Riječni vodozahvat s crpkom

1. rijeka
2. usisna cijev
3. crpna stanica
4. crpka
5. tlačna cijev
6. kanal
7. bunar crpke
8. dovod

Slika 5.1.60. Shema vodozahvata

Ulazne građevine na derivacijama sa slobodnim vodnim licem

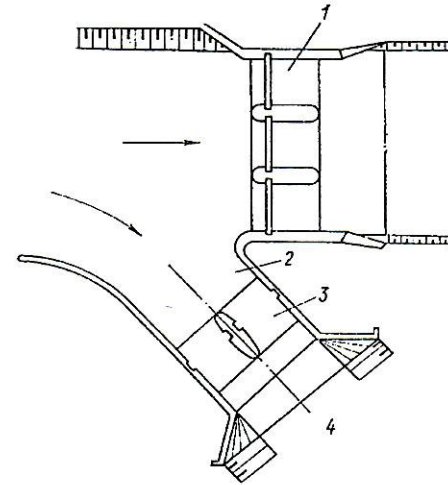
TIROLSKI TIP
ULAZNOG UREĐAJA
SKICA

Slika 5.1.61. "Tirolski" rešetkasti zahvat u kor

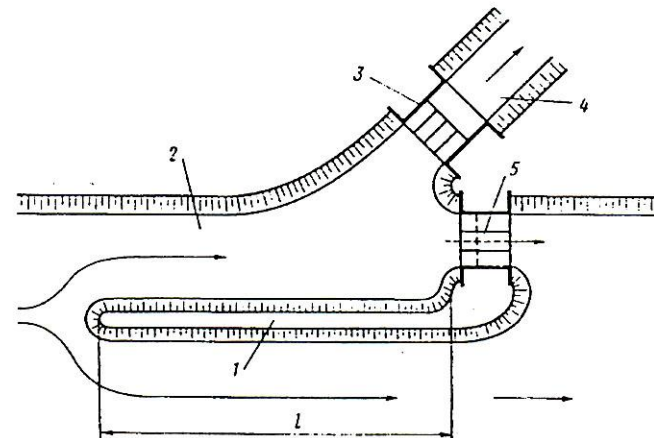

Ulazne građevine na derivacijama sa slobodnim vodnim licem

Slika 5.1.62. Vodozahvat s pregradom u rijeci
1. pregrada, 2. bočni vodozahvat, 3. ulazna građevina, 4. derivacijski kanal

Slika 5.1.63. Vodozahvat s naperom u rijeci
1. naper, 2. odvojak rijeke (kanal formiran naperom), 3. ulazna građevina s ustavom,
4. derivacijski kanal, 5. ispušt u naperu s ustavom za ispiranje

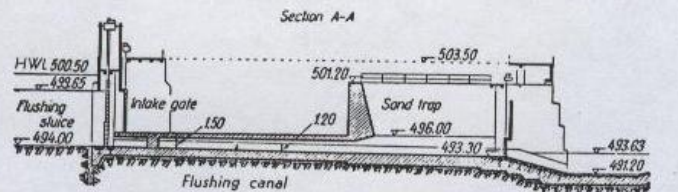
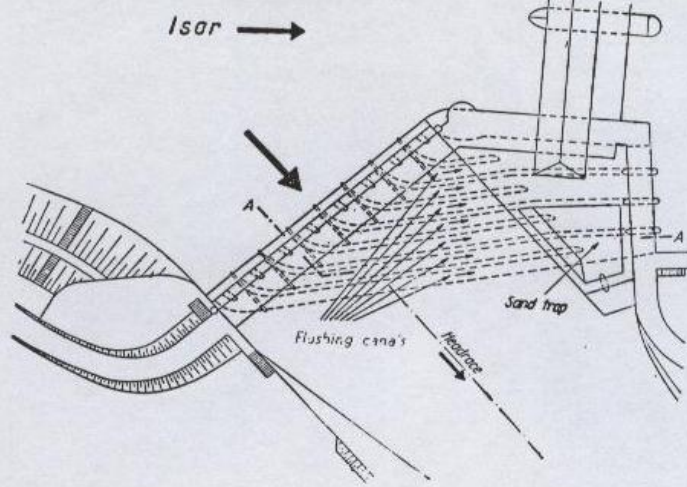

Fig. 13/21. Intake structure with flushing canals in the intake sill. Oberföhring power plant, Isar River, Germany

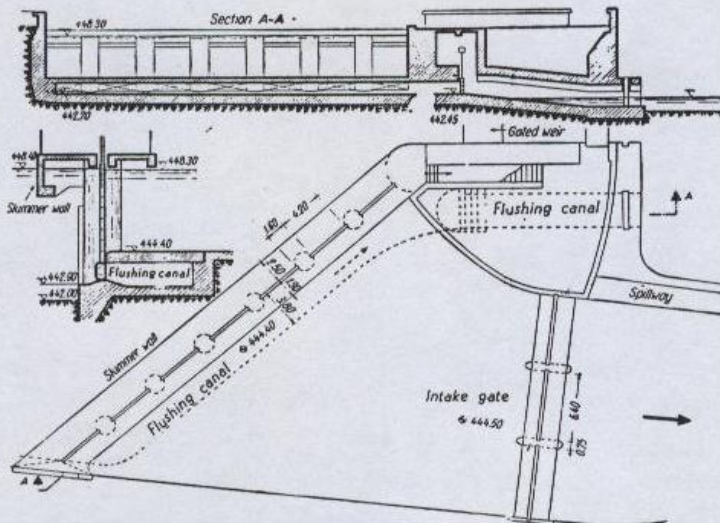

Fig. 14/21. Intake structure with flushing running parallel to the intake sill. Mixnitz power plant, Mur River, Austria

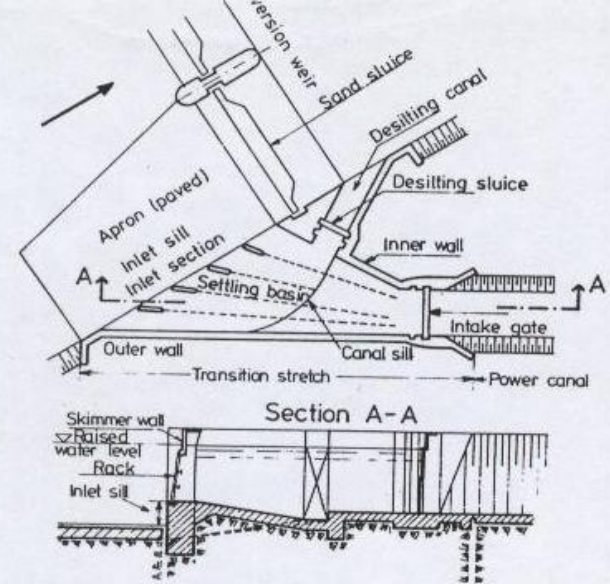

Fig. 1/20. Canal intake on rivers carrying heavy bed load

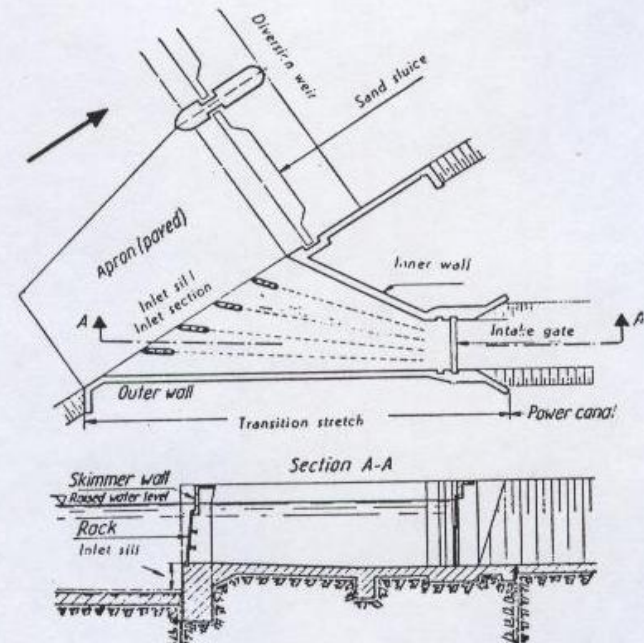

Fig. 2/20. Canal intake on rivers carrying little bed load

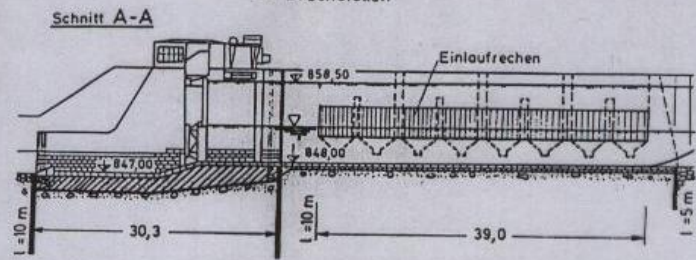
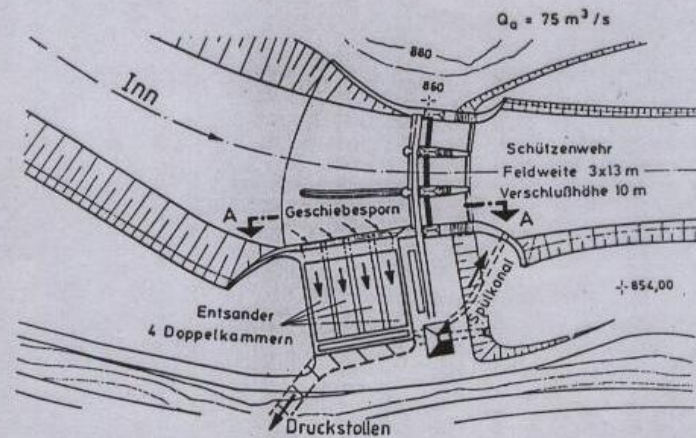

Bild 4.4-7
Einlaufbauwerk mit Entsandern

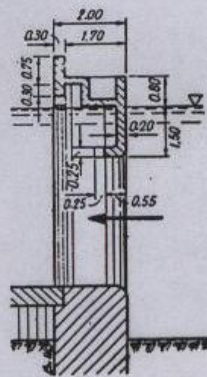

Fig. 1/24. Skimmer wall supported by piers. (After M. M. Grishin)

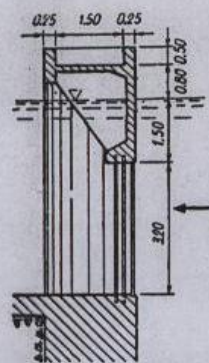

Fig. 2/24. Combined skimmer wall and coarse rack. Pernegg power station, Mur River, Austria

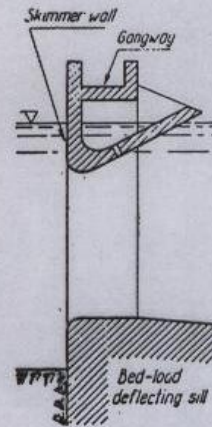
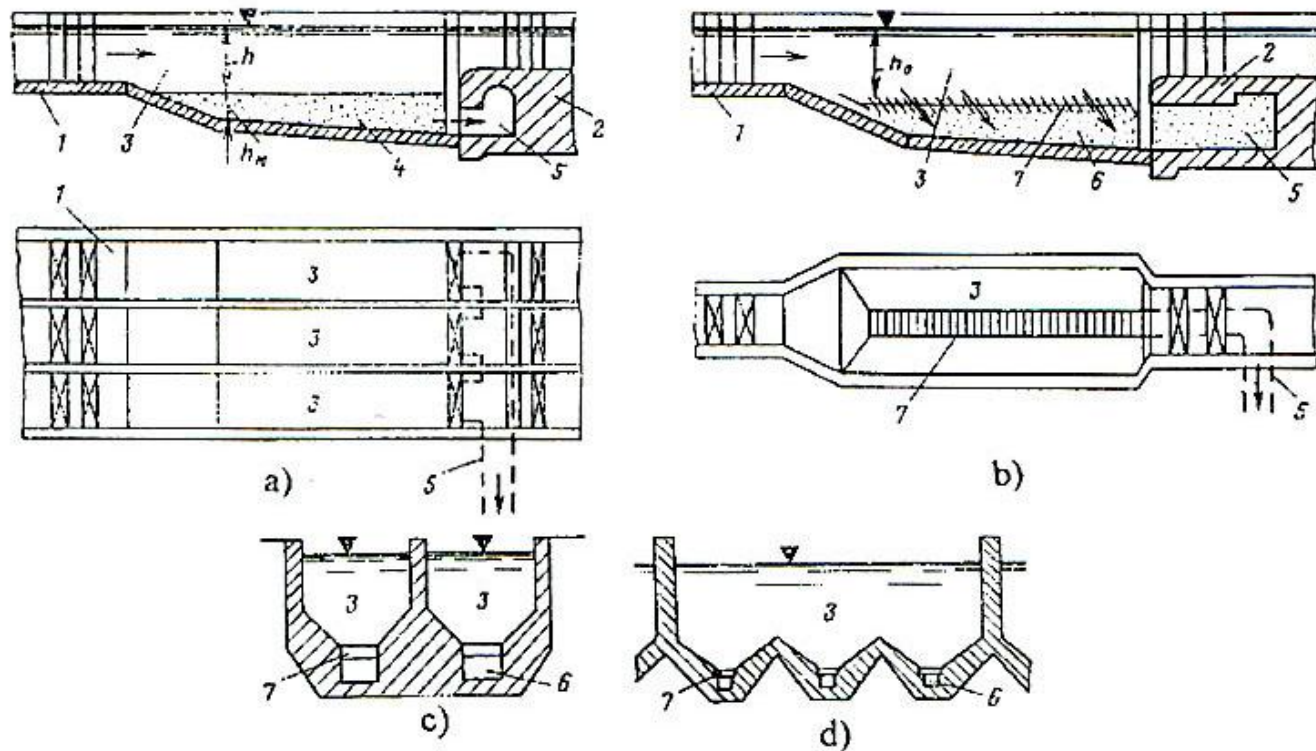

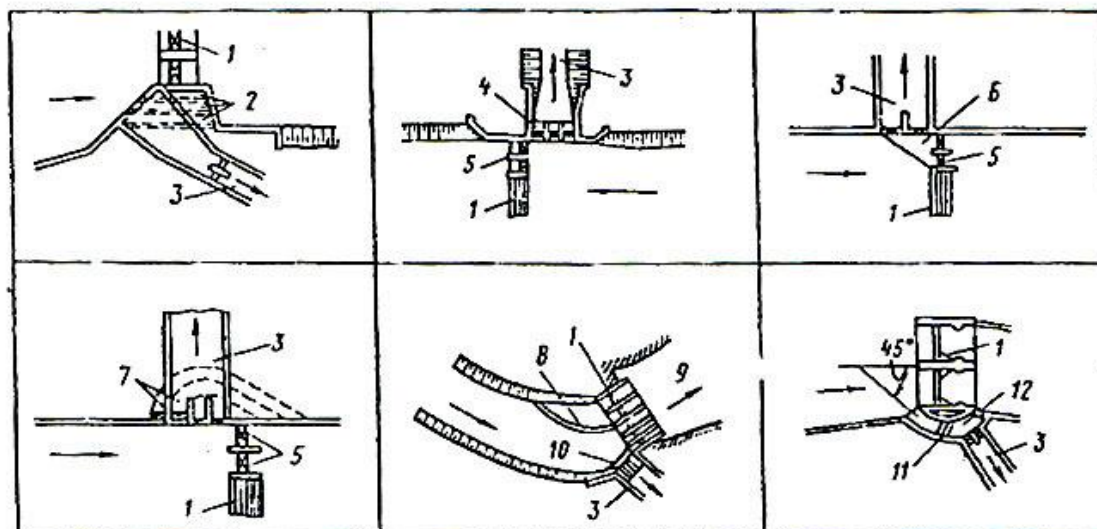
Fig. 3/24. Correct hydraulic design for skimmer wall. (After K. T. Strauch)

Slika 5.1.67. Nekoliko tipova taložnica

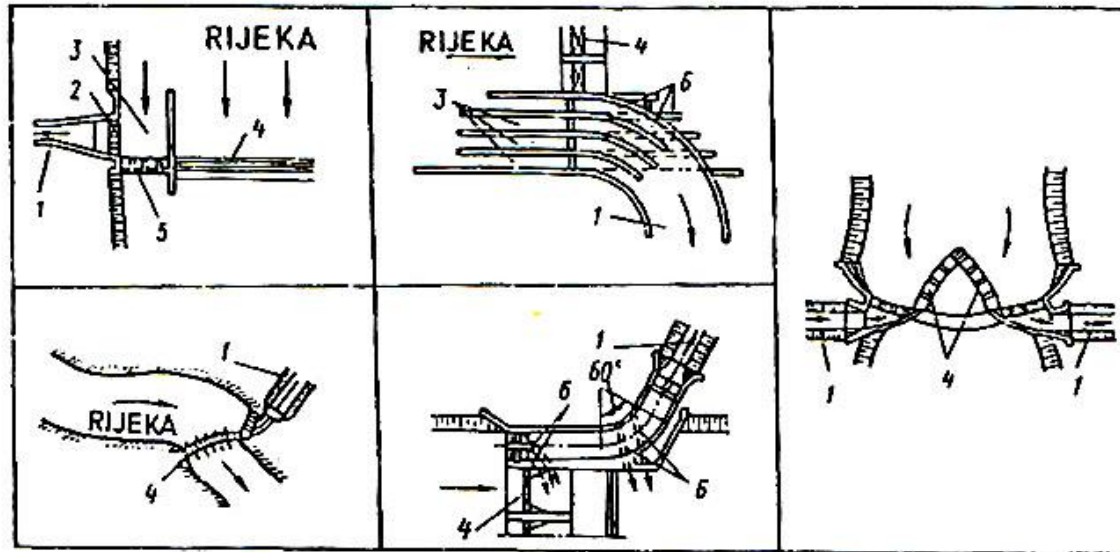
a) taložnica s većim brojem komora, b) taložnica s jednom komorom, c) poprečni presjek taložnice s dvije komore, d) poprečni presjek široke komore,

Bočni zahvati s branom u rijeci - shema

1. brana, 2. kanali za ispiranje, 3. derivacijski kanal, 4. rešetka i ustava na ulaznoj građevini, 5.ustave na brani za ispiranje, 6. prostor za vučeni nanos, 7. kanali za ispiranje vučenog nanosa, 8. preljev, 9. rijeka, 10. prag na ulaznoj građevini, 11. taložnica za šljunak, 12. kanal za ispiranje

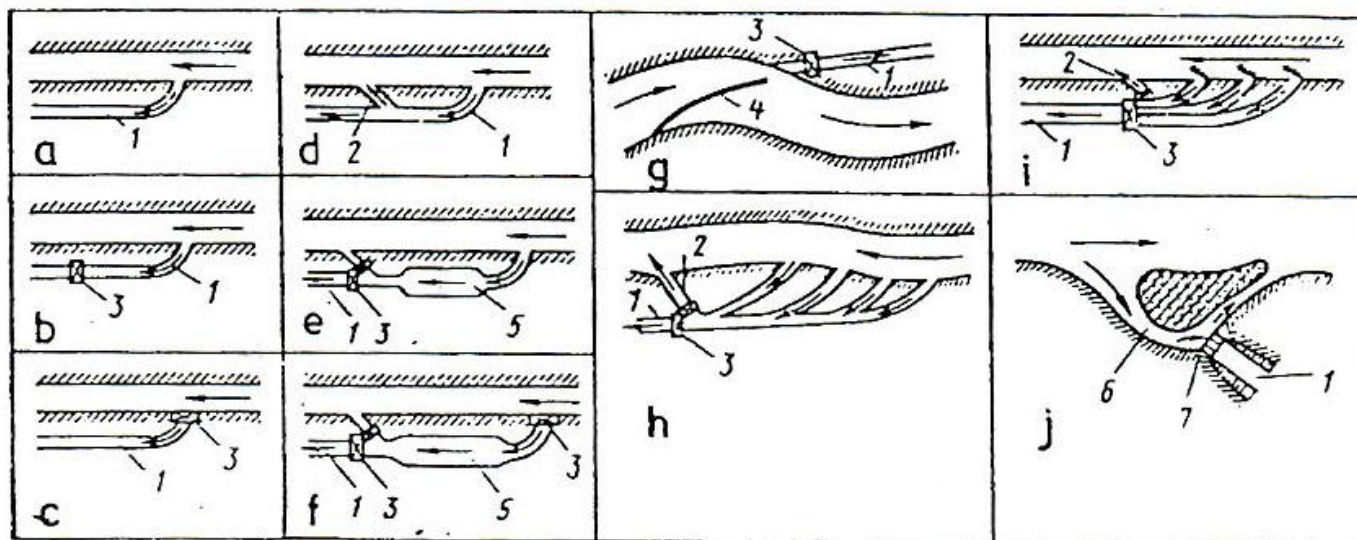
Čeoni zahvati s branom u rijeci - shema

1.derivacijski kanal, 2. ulazna građevina s rešetkom, 3. odvojak rijeke, 4. brana, 5. ustave za ispiranje nanosa u odvoju . 6. kanali za ispiranje

Slika 5.1.64. Zahvati vode za derivacijske kanale s branom u rijeci, sheme

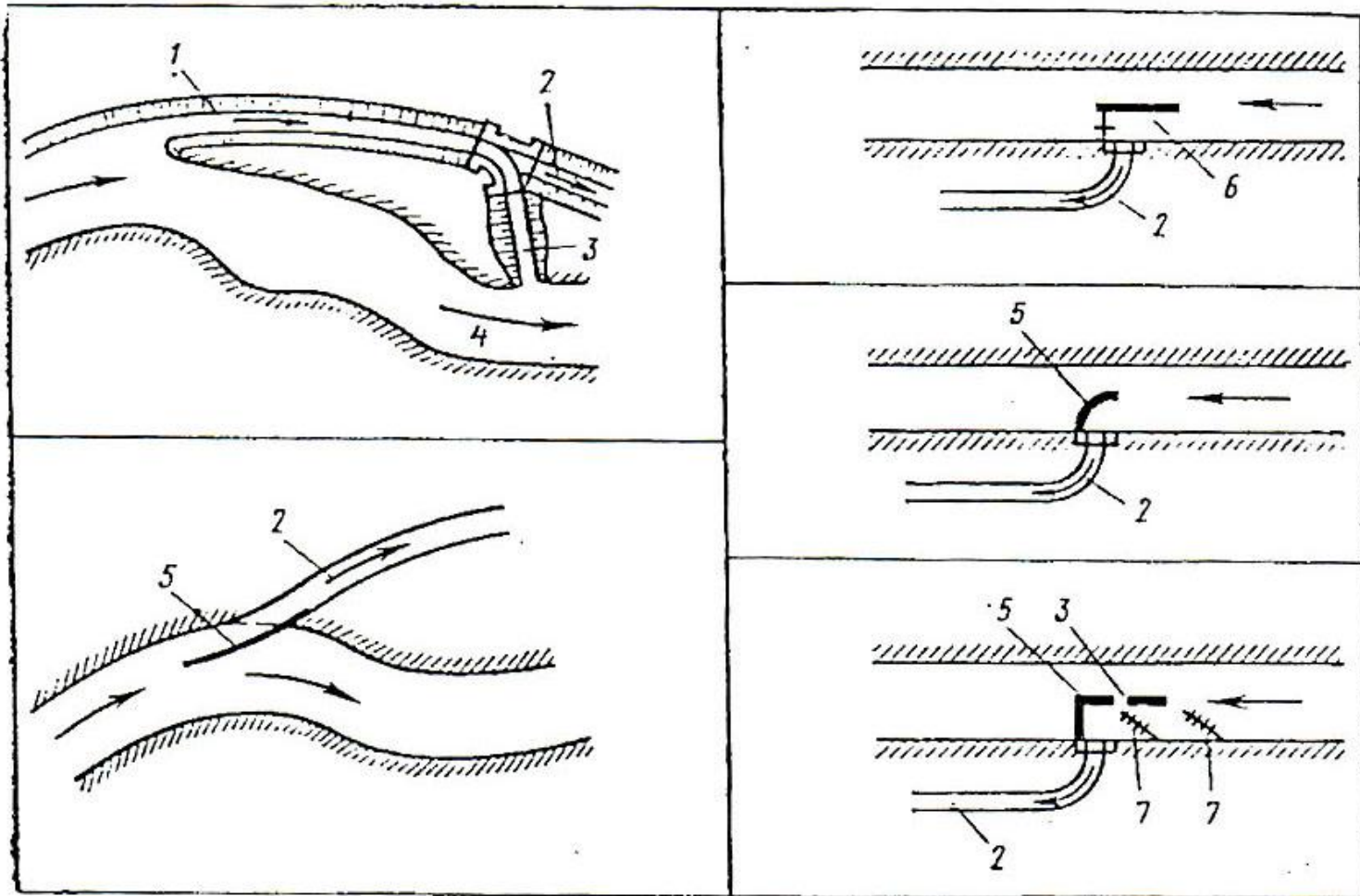
Bočni zahvati bez brane u rijeci - shema

a) bez ustave, b) s ustavom u kanalu, c) s ulaznom građevinom na ulazu u kanal i ustavom, d) bez ustave i sa ispustom, e) s taložnicom, kontroliranim ispustom i ulaznom građevinom s ustavom, f) s ustavom na ulazu u kanal, taložnicom, kontroliranim ispustom i ulaznom građevinom s ustavom, g) s naperom i ulaznom građevinom s ustavom, h) više zahvata vode s kontroliranim ispustom i ulaznom građevinom s regulirajućom ustavom, i) više zahvata vode s lopaticama za zadržavanje nanosa, ispustom i ulaznom građevinom s regulirajućom ustavom, j) pomoćni kanal oko spruda u rijeci i prag na derivacijskom kanalu

1.derivacijski kanal. 2. ispust iz kanala, 3 ulazna građevina i ustava, 4. naper, 5. taložnica
6. pomoćni kanal, 7. prag na ulazu u derivacijski kanal

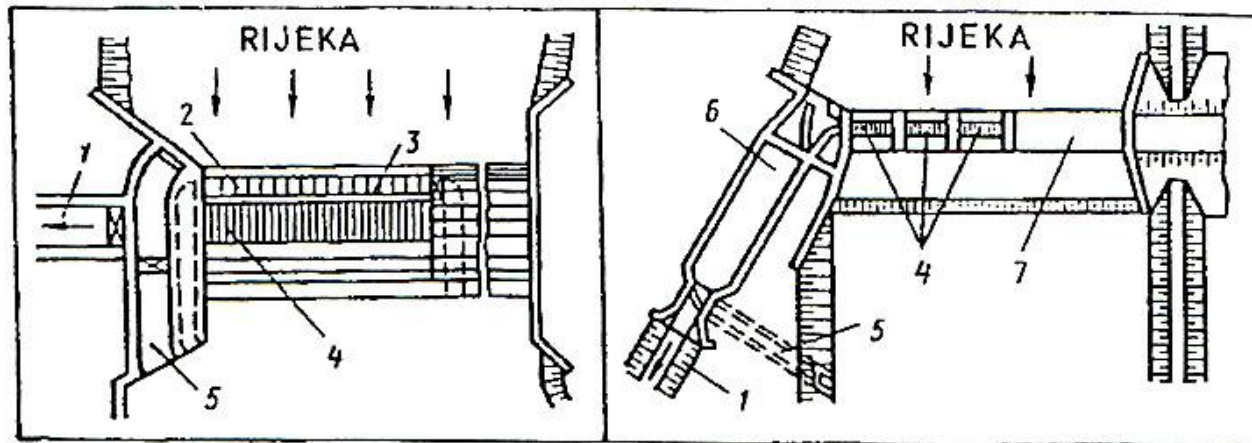
Čeoni zahvati bez brane u rijeci - shema

1.dovodni kanal., 2. derivacijski kanal, 3. ispust, 4. rijeka, 5. naper, 6. paralelni zid za odvojak, 7. lopatice za taloženje nanosa

Slika 5.1.65. Zahvati vode za derivacijske kanale bez brane, sheme

Slika 5.1.66. Taložnice u sklopu brane - riječne pregrade i u sklopu derivacijskog kanala, shema

- 1.derivacijski kanal, 2. gruba rešetka , 3. kolektor za nanos, 4. donja fina rešetka,
5. kanal za ispiranje, 6. taložnica ispred ulaza u kanal, 7. preljev